

**SAMORZĄDOWY PROGRAM
NA RZECZ OSÓB
NIEPEŁNOSPRAWNYCH
MIASTA RADOMIA
NA LATA
2014 - 2018**

SPIS TREŚCI

Wstęp	3
1. Dane demograficzne skali niepełnosprawności w Polsce oraz Gminie Miasta Radomia	5
2. Sytuacja osób niepełnosprawnych w Gminie Miasta Radomia	10
2.1 Niepełnosprawni na rynku pracy	10
2.2 Rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych	13
2.3 Pomoc społeczna a osoby niepełnosprawne	26
2.4 Edukacja osób niepełnosprawnych	30
2.5 Uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu kulturalnym Radomia	31
2.6 Zdrowie	35
2.7 Komunikacja, budownictwo i infrastruktura drogowa	38
2.8 Niepełnosprawny w urzędzie	41
2.9 Współpraca z organizacjami pozarządowymi	43
3. Działania podejmowane na rzecz osób niepełnosprawnych w Gminie Miasta Radomia.	44
3.1 Główne instytucje administracji samorządowej realizujące zadania na rzecz osób niepełnosprawnych.	44
3.2 Realizacja Samorządowego Programu na Rzecz Osób Niepełnosprawnych Miasta Radomia w latach 2008-2013.	45
4. Cel Strategiczny Programu w latach 2014 – 2018: Zapewnienie warunków możliwie pełnego funkcjonowania osób niepełnosprawnych w społeczności lokalnej Gminy Miasta Radomia.	48
4.1 Priorytet 1: Przeciwdziałanie marginalizacji zawodowej osób niepełnosprawnych.	48
4.2 Priorytet 2: Rehabilitacja społeczna i zdrowotna osób niepełnosprawnych.	49
4.3 Priorytet 3: Integracja społeczna osób niepełnosprawnych.	50
4.4 Priorytet 4: Wspieranie osób niepełnosprawnych i ich rodzin w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb.	51
4.5 Priorytet 5: Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze problematyki osób niepełnosprawnych.	52
5. Zasady wdrażania Samorządowego Programu na Rzecz Osób Niepełnosprawnych Miasta Radomia w latach 2014-2018 oraz zarządzanie jego realizacją.	53

WSTĘP

Osoby niepełnosprawne mają takie same potrzeby życiowe, jak osoby w pełni sprawne. Niepełnosprawność powoduje szereg ograniczeń, utrudnień, a także uniemożliwień w funkcjonowaniu w życiu osobistym, społecznym i zawodowym.

Realizowanie potrzeb osób niepełnosprawnych, rozwiązywanie ich problemów oraz zapewnienie im godnego funkcjonowania w społeczeństwie to podstawowe zadania „Samorządowego Programu na Rzecz Osób Niepełnosprawnych Miasta Radomia na lata 2014 - 2018”. Obowiązek przygotowywania i wprowadzania w życie powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych został nałożony na władze lokalne od 1 stycznia 2002 w wyniku nowelizacji ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127 z późn.zm.

Samorządowy Program na Rzecz Osób Niepełnosprawnych Miasta Radomia na lata 2014 – 2018, ma na celu:

- zapewnienie rehabilitacji zawodowej poprzez zapewnienie edukacji, szkolenia, przekwalifikowania, dostępu do informacji oraz odpowiedniego zatrudnienia,
- promocję przedsiębiorczości wśród osób niepełnosprawnych,
- podejmowanie działań informacyjno-edukacyjnych w celu kształtowania właściwych postaw wobec osób niepełnosprawnych (koordynacja działań podejmowanych przez samorząd i organizacje pozarządowe),
- aktywizację środowiska osób niepełnosprawnych do działań na rzecz społeczności lokalnej,
- zwiększanie dostępu do użyteczności publicznej, usuwanie barier architektonicznych, urbanistycznych, w komunikowaniu się, umożliwienie swobodnego przemieszczania się oraz powszechnego korzystania ze środków transportu publicznego,
- poprawę sytuacji osób niepełnosprawnych pod względem możliwości rehabilitacji, dostępności do kształcenia, a także kultury, sportu i rekreacji,
- zwiększenie dostępu do leczenia i opieki medycznej, wczesnej diagnostyki, rehabilitacji i edukacji leczniczej, a także do świadczeń zdrowotnych uwzględniających rodzaj i stopień niepełnosprawności, w tym zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny,
- zapewnienie dostępu do dóbr i usług umożliwiających pełne uczestnictwo w życiu społecznym, poprawę możliwości komunikacji międzyludzkiej poprzez postawę społeczeństwa, pracodawców, urzędników, rodziny wobec osób niepełnosprawnych,
- zapewnienie konsultacji społecznej w zakresie wszystkich działań dotyczących osób niepełnosprawnych z samorządną reprezentacją środowiska.

Program wyznacza kierunki, w jakich powinny zmierzać działania na rzecz osób niepełnosprawnych zapewniające im godne i aktywne życie, a także pomoc dostosowaną do rzeczywistych potrzeb wynikających z ich niepełnosprawności. Działania realizowane w ramach Programu zmierzają

do aktywizacji osób niepełnosprawnych w życiu zawodowym, społecznym, kulturalnym, sportowym oraz rekreacji i turystyce; podnoszenia świadomości osób niepełnosprawnych w zakresie przysługujących im praw, eliminacji zjawiska niezrozumienia problemów niepełnosprawnych, które mogą być przyczyną ich społecznej alienacji. Warunkiem niezbędnym do realizacji powyższych założeń jest ścisłe i wspólne działanie organizacji pozarządowych, jednostek oraz poszczególnych wydziałów Urzędu Miejskiego, a także administracji rządowej i samorządowej. Wzajemne uzupełnianie środków z różnych źródeł (budżety miasta i samorządu województwa, środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, środki organizacji pozarządowych oraz środki unijne) pozwoli uczynić pomoc i wsparcie osobom niepełnosprawnym kompleksowym.

1. DANE DEMOGRAFICZNE SKALI NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI W POLSCE ORAZ GMINIE MIASTA RADOMIA

Za osoby niepełnosprawne uznaje się, zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (zwaną dalej ustawą o osobach niepełnosprawnych) osoby, dotknięte trwałą lub okresową niezdolnością do pełnienia ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy.

Zbiorowość osób niepełnosprawnych została podzielona na dwie grupy:

- osoby niepełnosprawne **prawnie** to takie, które posiadają odpowiednie, aktualne orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony,
- osoby niepełnosprawne **tylko biologicznie** to takie które nie posiadają orzeczenia, ale ich stan fizyczny, psychiczny i umysłowy powoduje trwałe lub okresowe utrudnienia, ograniczenia bądź uniemożliwia im pełnienie ról i zadań społecznych na poziomie powszechnie przyjętych kryteriów.

Ostatnie dane dotyczące liczby osób niepełnosprawnych w Polsce pochodzą z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011. Są to wyniki wstępne. Według spisu w 2011 r. liczba osób niepełnosprawnych wyniosła 4 697,5 tys., co stanowi 12,2 % ludności w Polsce.

Tabela nr 1

Osoby niepełnosprawne według niepełnosprawności rok 2011 – wyniki wstępne

Wyszczególnienie	Ogółem	Miasta	Wieś
	w tys.	w tys.	w tys.
Ogółem osoby niepełnosprawne	4697,5	3018,4	1679,1
Mężczyźni	2167,1	1362,2	804,9
Kobiety	2530,4	1656,2	874,2
Niepełnosprawni prawnie	3131,9	2089,8	1042,1
Niepełnosprawni tylko biologicznie	1565,6	928,6	637,1

W związku z tym, iż spis ma charakter dobrowolny na pytania dotyczące niepełnosprawności ok. 1,5 mln respondentów odmówiło udzielenia odpowiedzi. Dane dotyczące niepełnosprawności mogą być niekompletne. Bardzo duża grupa ludności, o której nie zebrano szczegółowych danych są to osoby przede wszystkim przebywające za granicą kraju 12 miesięcy lub dłużej.

Środowisko osób niepełnosprawnych jest jednym z najsłabiej poznanych obszarów dotyczących ludności Polski. Dynamika zmian oraz wielość instytucji świadczących pomoc oraz orzekających o niepełnosprawności powoduje, że dane dotyczące niepełnosprawności nie są kompletne. Statystyki dotyczące osób niepełnosprawnych najpełniej ujmuje „Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2002”. Ostatnie dane dotyczące osób niepełnosprawnych zamieszkałych w Gminie Miasta Radomia

dostępne są właśnie w spisie z 2002 r..

Tabela nr 2

Liczba osób niepełnosprawnych w Polsce, województwie mazowieckim i Gminie Miasta Radomia w 2002 r.

Osoby niepełnosprawne	Polska			Województwo Mazowieckie			Gmina Radom		
	razem	M	K	razem	M	K	razem	M	K
ogółem	5456711	2568220	2888491	580697	274296	306401	24902	11980	12922
prawnie	4450139	2186483	2263565	444769	224623	220146	18751	9624	9127
tylko biologicznie	1006572	381737	624835	135928	49673	86255	6151	2356	379

Tabela nr 3

Osoby niepełnosprawne i ludność ogółem w gminie Radom w 2002 r.

Ludność Radomia – ogółem			Osoby Niepełnosprawne		
razem	mężczyźni	kobiety	razem	mężczyźni	kobiety
229.699	109.946	119.753	24.902	11980	12922

Źródło: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań, 2002r. - dane GUS, www. stat.gov.pl

W Radomiu zanotowano 24.902 osoby niepełnosprawne, co stanowiło 10,8 % ogółu mieszkańców miasta. Oznacza to, że co dziewiąty mieszkaniec Radomia był osobą niepełnosprawną. Zarówno w grupie osób niepełnosprawnych jak i w ludności ogółem przeważały liczebnie kobiety (51,9%). Liczba osób niepełnosprawnych na 1000 mieszkańców Radomia wynosiła 108, podczas gdy w województwie mazowieckim 113, zaś w Polsce były to 143 osoby.

Populacja osób z niepełnosprawnością jest wysoce heterogeniczna, a indywidualne ograniczenia mogą być spowodowane szeroką gamą upośledzeń, które mają różny wpływ na uczestnictwo w życiu społecznym. Tabele zaprezentowane poniżej przedstawiają grupę osób niepełnosprawnych miasta Radomia według różnych kryteriów.

Tabela nr 4

Liczba osób niepełnosprawnych wg poziomu wykształcenia i ludność ogółem w Gminie Miasta Radomia (w wieku 13 lat i więcej).

Poziom wykształcenia	Ludność Radomia			Osoby Niepełnosprawne		
	razem	mężczyźni	kobiety	razem	mężczyźni	kobiety
wyższe	27985	12528	15457	1653	1007	646
policealne	6120	1191	4929	593	162	431
średnie	67877	30812	37065	7220	3469	3751
zawodowe	47813	25241	22572	5174	2826	2348

ogólnokształcące	20064	5571	14493	2046	643	1403
zasadnicze zawodowe	35131	20902	14229	4556	2790	1766
podstawowe ukończone	51462	23771	27691	8518	3515	5003
podstawowe nieukończone i bez wykształcenia	4759	2002	2757	1215	389	826
nieustalonym	3165	1629	1536	39	18	21

Źródło: Ludność Radomia – Powszechny Spis Narodowy Ludności i Mieszkań 2002r. - dane GUS.

Z powyższych danych wynika, że co druga osoba niepełnosprawna w Radomiu posiada wykształcenie ponadpodstawowe. Jednak odsetek osób niepełnosprawnych posiadających wykształcenie ponadpodstawowe jest niższy niż wśród sprawnych mieszkańców Radomia (odpowiednio 54,3% oraz 60,3%).

W odróżnieniu do ogółu ludności Radomia powyżej 15 lat wśród osób niepełnosprawnych mężczyźni charakteryzowali się wyższym poziomem wykształcenia niż kobiety. W ogólnej populacji w wieku powyżej 13 roku życia poziom wykształcenia kobiet był porównywalny do mężczyzn (odpowiednio 59,85% oraz 59,51%) , natomiast wśród osób niepełnosprawnych w analogicznej grupie niepełnosprawni mężczyźni charakteryzują się przeciętnie wyższym poziomem wykształcenia. Ponad 62% niepełnosprawnych mężczyzn posiada wykształcenie ponadpodstawowe, zaś kobiet z takim wykształceniem jest 51 %. Zaledwie 6,6% niepełnosprawnych mieszkańców Radomia posiada wyższe wykształcenie, zaś wśród ogółu ludności miasta wskaźnik ten wynosi ponad 12%.

Tabela nr 5

Liczba osób niepełnosprawnych według ekonomicznych grup wieku i ogółem ludność w Gminie Miasta Radomia.

Ekonomiczne grupy wieku	Ludność Radomia			Osoby Niepełnosprawne		
	razem	mężczyźni	kobiety	razem	mężczyźni	kobiety
przedprodukcyjny	51879	26683	25196	1864	1073	791
produkcyjny	144823	72822	72001	13159	7630	5
mobilny	92801	46702	46099	4160	2354	1806
niemobilny	52022	26120	25902	8999	5276	3723
poprodukcyjny	32997	10441	22556	9879	3277	6602
ogółem	229699	109946	119753	24902	11980	12922

Źródło: Ludność Radomia – Powszechny Spis Narodowy Ludności i Mieszkań 2002r. - dane GUS.

W Gminie Miasta Radomia zanotowano 13.159 osób niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym i jest to największa grupa osób w podziale na ekonomiczne grupy wieku - 52,8%. Drugą co do wielkości jest grupa osób w wieku poprodukcyjnym, co stanowi 37,7% wszystkich osób niepełnosprawnych w mieście. Jest to wyższy odsetek tej grupy osób w stosunku do ludności ogółem, gdzie osoby w wieku

poprodukcyjnym stanowią 14,4 % mieszkańców Radomia.

Dane powyższe wskazują na tendencję do zwiększania się ilości osób niepełnosprawnych wraz z wiekiem.

W Radomiu na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada 59 osób w wieku nieprodukcyjnym. Tymczasem na 100 osób niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym przypada aż 89 osób w wieku nieprodukcyjnym.

Tabela nr 6

Liczba osób niepełnosprawnych według aktywności ekonomicznej i ludność ogółem w Gminie Miasta Radomia.

Aktywność zawodowa	Ludność Radomia			Osoby niepełnosprawne		
	razem	mężczyźni	kobiety	razem	mężczyźni	kobiety
aktywni zawodowo	100184	53171	47013	4570	2803	1767
pracujący	69299	36229	33070	2832	1713	1119
bezrobotni	30885	16942	13943	1738	1090	648
bierni zawodowo	85522	34164	51358	20207	9117	11090
nieustalony status na rynku pracy	3965	1981	1984	125	60	65

W Radomiu występuje bardzo wysoki odsetek osób niepełnosprawnych biernych zawodowo – 81,1 %. W grupie tej więcej jest kobiet niż mężczyzn. Inne tendencje występują natomiast wśród ogółu mieszkańców Radomia, gdzie najliczniejszą grupę stanowią osoby aktywne zawodowo 43,6%. Tymczasem wśród niepełnosprawnych mieszkańców Radomia aktywnych zawodowo jest zaledwie 18,4% osób.

Według informacji statystycznych Miejskiego Zespołu Orzekania o Niepełnosprawności w Radomiu z roku na rok rośnie liczba osób ubiegających się o zaliczenie ich do osób niepełnosprawnych i określenie stopnia niepełnosprawności. W porównaniu do 2001 roku kiedy to Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności wydał 1928 orzeczeń liczba ta zwiększyła się dwukrotnie w latach 2008-2013, co zostało zobrazowane w poniższych tabelach.

Tabela nr 7

Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności w latach 2008-2013 przez Miejski Zespół Do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Radomiu

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	2013
<i>Orzeczenia wydane dla osób powyżej 16 roku życia – ogółem</i>	3797	3565	3865	3756	4416	3304
Orzeczenia wydane z określeniem stopnia niepełnosprawności	3633	3368	1366	3529	4104	3089
Orzeczenia o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych po raz pierwszy:	2319	1409	1766	1982	2113	1540

Znaczny	522	393	539	731	729	460
Umiarkowany	1023	528	656	686	737	606
Lekki	744	488	571	565	647	474
Orzeczenia o odmowie zaliczenia do osób niepełnosprawnych	37	74	81	60	138	88
Orzeczenia o odmowie ustalenia stopnia niepełnosprawności	127	123	118	167	174	127
<i>Orzeczenia wydane dla osób poniżej 16 roku życia - ogółem</i>	<i>634</i>	<i>529</i>	<i>657</i>	<i>539</i>	<i>616</i>	<i>399</i>
Orzeczenia o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych	555	454	561	458	533	399
Orzeczenia o odmowie zaliczenia do osób niepełnosprawnych	76	72	91	77	78	46
Orzeczenia o odmowie ustalenia niepełnosprawności	3	3	5	4	5	5
Suma wydanych orzeczeń	4431	4094	4522	4295	5032	3754

Poza Miejskim Zespołem ds. Orzekania o Niepełnosprawności organem wydającym orzeczenia jest także Zakład Ubezpieczeń Społecznych w Radomiu. Tabela poniżej przedstawia ilość orzeczeń o niezdolności do pracy wydanych przez lekarzy orzeczników radomskiego oddziału ZUS dla mieszkańców Radomia oraz pozostałych mieszkańców podległych Oddziałowi ZUS w latach 2008 – 2012.

Tabela nr 8

Ilość wydanych orzeczeń o niezdolności do pracy przez Zakład Ubezpieczeń Oddział w Radomiu

Rok	Razem	Całkowita niezdolność do pracy i niezdolność do samodzielnej egzystencji	Całkowita niezdolność do pracy	Częściowa niezdolność do pracy
2008	11.271	1.359	2.110	2.520
2009	10.782	1.311	2.151	2.636
2010	10.813	1.333	2.166	2.372
2011	10.657	1.268	2.450	2.433
2012	11.190	1.250	2.450	2.442
Ogółem	54.713	6.521	11.327	12.403

Źródło: Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Radomiu.

2. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W GMINIE MIASTA RADOMIA.

2.1 Osoby niepełnosprawne na rynku pracy

Praca stanowi jeden z najważniejszych elementów życia człowieka. Dla wielu jest nie tylko źródłem dochodu, czyli sposobem zapewnienia sobie i najbliższym bezpieczeństwa ekonomicznego, ale także okazją do realizowania potrzeb związanych z nawiązywaniem i utrzymywaniem kontaktów społecznych. Praca często jest elementem samorealizacji oraz szeroko rozumianego rozwoju osobistego. Osobom niepełnosprawnym praca w sposób szczególny daje poczucie bezpieczeństwa, przydatności i samodzielności.

Powiatowy Urząd Pracy w Radomiu świadczy następujące usługi kierowane do osób niepełnosprawnych:

- pośrednictwo pracy,
- poradnictwo zawodowe i informacja zawodowa,
- organizacja szkoleń,
- pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy.

Osoby niepełnosprawne zarejestrowane w urzędzie pracy korzystają z usług rynku pracy. W urzędzie wyodrębnione są stanowiska do obsługi osób niepełnosprawnych takie jak rejestracja i pośrednictwo pracy. Kontakt bezrobotnego z pośrednikiem pracy jest nawiązywany tuż po zarejestrowaniu i utrzymywany przez okres pozostawania w rejestrze urzędu. W przypadku braku propozycji zatrudnienia bezrobotnemu przedstawiana jest inna forma pomocy jak: poradnictwo zawodowe, szkolenia, pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy. Prowadzona jest również aktywna polityka pozyskiwania miejsc pracy. W Dziale ds. Pośrednictwa Pracy jest wyodrębniona grupa pośredników pracy, którzy pracują w terenie, odwiedzają pracodawców i pozyskują miejsca pracy, także dla osób niepełnosprawnych.

Wśród ofert pracy zgłaszanych dla osób niepełnosprawnych najczęściej występują oferty pracy w zawodach sprzątaczką, sprzedawcą, szwaczką, robotnicy pomocniczy przy pracach prostych w przemyśle, pakowacz, pracownik ochrony. Oprócz pracy w warunkach dostosowanych dla osób niepełnosprawnych, osoby niepełnosprawne znajdują zatrudnienie na otwartym rynku pracy zgodnie z kwalifikacjami, wykształceniem i swoimi możliwościami.

Wydatki na instrumenty i usługi rynku pracy są finansowane w odniesieniu do osób niepełnosprawnych zarejestrowanych, jako bezrobotne ze środków Funduszu Pracy.

Osoby niepełnosprawne poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu mogą korzystać z instrumentów rynku pracy ze środków PFRON.

Poradnictwo zawodowe i informacja zawodowa oraz działalność Klubu Pracy:

Doradcy zawodowi oraz liderzy klubu pracy zatrudnieni w Powiatowym Urzędzie Pracy w Radomiu

zrealizowali przypisane zadania dotyczące osób niepełnosprawnych w latach od 2008 do 2013 roku w następujący sposób:

W roku 2008 poradnictwem indywidualnym objęto 141 osób w tym 70 kobiet.

W roku 2009 poradnictwem indywidualnym objęto 151 osób w tym 80 kobiet.

W roku 2010 poradnictwem indywidualnym objęto 131 osób w tym 55 kobiet.

W roku 2011 poradnictwem indywidualnym objęto 54 osoby w tym 27 kobiet.

W roku 2012 poradnictwem indywidualnym objęto 50 osób w tym 21 kobiet

W I półroczu 2013 roku poradnictwem indywidualnym objęto 94 osoby w tym 45 kobiet.

Udzielone porady indywidualne dotyczyły:

rozpoznania indywidualnych trudności klienta w znalezieniu pracy,

- poznania preferencji i predyspozycji zawodowych klienta,
- wyboru zawodu, odpowiedniego rodzaju pracy, kierunku szkolenia lub przekwalifikowania zawodowego,
- motywowania osoby bezrobotnej do samodzielnego poszukiwania pracy,
- umiejętności poruszania się po rynku pracy (przygotowanie dokumentów aplikacyjnych, przygotowanie do rozmowy z pracodawcą),
- przepisów ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Popularną formą pomocy doradczej skierowaną do osób bezrobotnych i niepełnosprawnych jest Indywidualny Plan Działania, który realizowany jest od 2010 roku. Liczba osób niepełnosprawnych objętych tą formą pomocy w latach 2010-2013 kształtuje się następująco:

W 2010 r.- 35 osób, w tym 16 kobiet.

W 2011r.- 118 osób, w tym 76 kobiet.

W 2012 r.- 77 osób, w tym 40 kobiet.

W I półroczu 2013 r. - 94 osoby, w tym 45 kobiet.

Indywidualny Plan Działania przygotowujący przy udziale osoby korzystającej z usług poradnictwa zawiera w szczególności:

- 1) działania możliwe do zastosowania przez urząd pracy w ramach pomocy określonej w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- 2) działania planowane do samodzielnej realizacji przez bezrobotnego lub poszukującego pracy w celu poszukania pracy,
- 3) planowane terminy poszczególnych działań oraz termin zakończenia realizacji.

W Klubie Pracy w Radomiu w latach 2008-2013 realizowane były następujące formy aktywizacji bezrobotnych:

- zajęcia aktywizacyjne,
- trzytygodniowe szkolenia „Szukam pracy” z zakresu umiejętności poszukiwania pracy.

Zajęcia aktywizacyjne są to spotkania grupowe, których celem jest nabycie wybranych umiejętności potrzebnych do samodzielnego poszukiwania pracy. Zajęcia kierowane są do osób bezrobotnych

i poszukujących pracy. Prowadzone są przez Liderów Klubu Pracy w formie warsztatowej.

W 2008 roku z w/w formy skorzystało 5 osób niepełnosprawnych w tym 3 kobiety, a 2012 roku skorzystały 2 osoby niepełnosprawne w tym 1 kobieta.

Doradcy zawodowi Powiatowego Urzędu Pracy współpracują z innymi instytucjami m. in. z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w ramach współpracy prowadzone są konsultacje i spotkania z uczestnikami „grup wsparcia” organizowanymi dla osób długotrwale bezrobotnych, kobiet samotnie wychowujących dzieci, dla osób niepełnosprawnych i ich opiekunów. Zorganizowano również spotkanie wraz z Polskim Związkiem Głuchych, które miało na celu udzielenie informacji na temat radomskiego rynku pracy oraz możliwości przekwalifikowania się poprzez udział w szkoleniach organizowanych przez PUP w Radomiu.

W ramach szkoleń dla osób niepełnosprawnych bezrobotnych i poszukujących pracy skierowano:

W 2008r. 88 osób - w tym 86 osób ze środków PFRON.

W 2009r. 57 osób - w tym 57 osób ze środków PERON.

W 2010r. 27 osób - w tym 27 osób ze środków PFRON.

W 2011r. 12 osób w tym 5 kobiet.

W 2012r. 22 osoby w tym 8 kobiety.

W 2013r. 20 osób w tym 10 kobieta.

Tematyka szkoleń:

- profesjonalny sprzedawca z obsługą komputera Internetu i kasy fiskalnej;
- pracownik księgowo-kadrowy;
- podstawy języka angielskiego;
- grafika komputerowa;
- pracownik ochrony osób i mienia I stopnia;
- kierowca wózka jezdniowego;
- pracownik administracyjno-biurowy.

Powiatowy Urząd Pracy w Radomiu aktywnie pozyskuje dodatkowe środki na pomoc dla osób bezrobotnych, w tym niepełnosprawnych. W realizowanych projektach udział osób niepełnosprawnych przedstawiał się następująco:

Powiatowy Urząd Pracy w Radomiu w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki **Priorytet VII** Promocja integracji społecznej **Działanie 7.2** Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej **Poddziałanie 7.2.1** Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym realizował w okresie od 01.04.2010r. do 28.02.2011r. projekt pod nazwą „**AKTYWNI NA RYNKU PRACY**”. Projekt skierowany był do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. W projekcie w szkoleniach uczestniczyło 5 osób niepełnosprawnych z miasta Radomia. Projekt systemowy „**Inicjatywa**” - Operacyjny Kapitał Ludzki, Priorytet VI „Rynek pracy otwarty dla wszystkich”, Działanie 6.1 „Poprawa dostępu do zatrudnienia oraz wspieranie aktywności zawodowej w

regionie”. Podziałanie 6.1.3 „Poprawa zdolności do zatrudnienia oraz podniesienie poziomu aktywności zawodowej osób bezrobotnych”.

Czas realizacji projektu: **od 01.01.2008r. do 31.12.2013r.** W projekcie od początku realizacji tj. od 2008 roku wzięło udział łącznie 131 osób niepełnosprawnych z powiatu grodzkiego, którzy skorzystali z takich form wsparcia jak staże – 88 osób, przygotowanie zawodowe – 6 osób, szkolenia 14 osób, prace interwencyjne – 1 osoba, jednorazowe środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej 22 osoby.

Powiatowy Urząd Pracy w Radomiu od 1 stycznia 2013 roku realizuje projekt konkursowy „**Nowa Szansa**” w ramach poddziałania 6.1.1 POKL. Projekt trwa do **31.12.2013** roku i bierze w nim udział **9 osób niepełnosprawnych z miasta Radomia**. Przy wyborze tego projektu do realizacji urząd otrzymał dodatkowo 20 punktów za spełnienie kryterium strategicznego, gdyż 10% grupy docelowej stanowiły osoby niepełnosprawne. Uczestnicy projektu zostali objęci Indywidualnym Planem Działania odbyli szkolenie z zakresu aktywnego poszukiwania pracy, następnie skierowani byli na szkolenia zawodowe, po którym mieli możliwość odbycia 6 miesięcznego stażu.

Projekt pilotażowy Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej „**Partnerstwo dla Pracy**” realizowany od 24.05.2013 r. W ramach projektu urząd skierował do agencji zatrudnienia 250 osób bezrobotnych oddalonych od rynku pracy, w tym 12 osób niepełnosprawnych.

Osoby niepełnosprawne zarejestrowane w PUP w Radomiu, zgodnie z art. 49 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy traktowane są, jako osoby znajdujące się w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Osobom niepełnosprawnym posiadającym status osoby bezrobotnej Powiatowy Urząd Pracy proponuje m.in. szkolenia, staże, prace interwencyjne, roboty publiczne. Mogą również ubiegać się o przyznanie środków na działalność gospodarczą oraz mogą być kierowane na tworzone miejsca pracy.

2.2 Rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.

W rozumieniu ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych, niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. W obecnej dobie, niepełnosprawność jest również rozumiana jako wynik barier społecznych, ekonomicznych oraz fizycznych jakie jednostka napotyka w środowisku zamieszkania. W związku z tym polityka społeczna powinna promować aktywne działania na wszystkich szczeblach życia społecznego oraz aktywnie wspierać wszelkie działania na rzecz równouprawnienia osób niepełnosprawnych, a także przeciwdziałać ich dyskryminacji i tworzyć mechanizmy wyrównujące szanse życiowe oraz warunki do korzystania z przysługujących im praw.

W przypadku braku efektywnych działań interwencyjnych, problem niepełnosprawności prowadzi do zwiększonej presji na system świadczeń i zasiłków, a także spowoduje zwiększenie całkowitych

wydatków z budżecie miasta.

Miasto Radom, dzięki środkom Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych świadczy pomoc, realizowaną przez Dział Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, w formie wsparcia finansowego trafiającego bezpośrednio do osób niepełnosprawnych.

Rehabilitacja zawodowa i zatrudnienie pozwala osobom niepełnosprawnym na polepszenie sytuacji materialnej, a co za tym idzie umożliwienie zaspokojenia podstawowych potrzeb we własnym zakresie. Ponadto jest szansą na aktywne uczestnictwo w życiu społecznym, samorealizację, zapobieganie zjawisku izolacji. Celem rehabilitacji zawodowej jest ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskania odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego poprzez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy.

Tabela nr 9

Ilość środków z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przekazanych i wydatkowanych przez Gminę Miasta Radomia na realizację zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej w latach 2008 – 2013.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Środki PFRON przekazane wg algorytmu	7.617.559,00	5.725.184,00	4.842.789,00	4.814.987,00	6.573.171,00	4.718.950,00
Rehabilitacja zawodowa	1.934.960,91	986.747,73	730.820,72	855.000,00	1.263.003,16	600.000,00
Rehabilitacja społeczna	5.682.598,09	4.738.436,27	4.111.968,28	3.959.987	5.310.167,84 zł.	4.118.950,00

	2008	2009	2010	2011	2012	do III kw. 2013
Wydatkowane środki PFRON	7.584.042,54	5.725.006,18	4.842.788,98	4.814.984,80	6.571.668,00	3.617.289,76
Rehabilitacja zawodowa	1.934.760,91	986.698,45	730.820,70	855.000	1.263.003,16	600.000,00
Rehabilitacja społeczna	5.649.281,63	4.738.307,73	4.111.968,28	3.959.984,80	5.308.664,84	3.017.289,76

W latach 2008 - 2013 rehabilitacja zawodowa dzięki środkom PFRON była realizowana w postaci:

1. Wydatków na instrumenty i usługi rynku pracy na rzecz osób niepełnosprawnych. – art. 11

Jest to pomoc w postaci staży i prac interwencyjnych itp Zgodnie z obowiązującymi przepisami osoba niepełnosprawna zarejestrowana w powiatowym urzędzie pracy jako poszukująca pracy niepozostająca w zatrudnieniu może korzystać z usług lub instrumentów określonych w ustawie o promocji, w tym stażu.

2. Finansowania szkoleń organizowanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Radomiu – art. 38.

Kierownik powiatowego urzędu pracy inicjuje i organizuje szkolenie dla bezrobotnych osób niepełnosprawnych lub innych osób niepełnosprawnych poszukujących pracy i niepozostających w zatrudnieniu, a zarejestrowanych w powiatowym urzędzie pracy, w celu zwiększenia ich szans na uzyskanie zatrudnienia, podwyższenia dotychczasowych kwalifikacji zawodowych lub zwiększenia aktywności zawodowej, a w szczególności w razie:

- braku kwalifikacji zawodowych;

- konieczności zmiany kwalifikacji w związku z brakiem propozycji odpowiedniego zatrudnienia;

utraty zdolności do pracy w dotychczas wykonywanym zawodzie.

3. Jednorazowe dofinansowanie rozpoczęcia działalności gospodarczej, rolniczej lub wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej- art. 12a

Na podstawie art. 12a i zgodnie z nim osoba niepełnosprawna może otrzymać ze środków PFRON jednorazowo środki na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej w wysokości określonej w umowie zawartej z prezydentem, nie więcej jednak niż do wysokości piętnastokrotnego wynagrodzenia, jeżeli nie otrzymała bezzwrotnych środków publicznych na ten cel. W przypadku nie wywiązania się z warunków umowy osoba, która otrzymała dofinansowanie jest zobowiązana do zwrotu przyznanych środków wraz z odsetkami.

4. Zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy – art. 26e

O zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy ze środków PFRON może ubiegać się pracodawca, który przez okres co najmniej 36 miesięcy zatrudni osobę niepełnosprawną zarejestrowaną w Powiatowym Urzędzie Pracy jako bezrobotne albo poszukującą pracy niepozostającą w zatrudnieniu. Zwrot kosztów nie może przekraczać piętnastokrotnego przeciętnego wynagrodzenia za każde przystosowane stanowisko pracy osoby niepełnosprawnej.

5. Dofinansowanie do oprocentowania kredytów bankowych zaciągniętych na kontynuowanie działalności gospodarczej- art. 13.

Osoba niepełnosprawna prowadząca działalność gospodarczą albo własne lub dzierżawione gospodarstwo rolne może otrzymać ze środków Funduszu dofinansowanie do wysokości 50% oprocentowania kredytu bankowego zaciągniętego na kontynuowanie tej działalności, jeżeli:

- nie korzysta z pożyczki na rozpoczęcie działalności gospodarczej lub rolniczej albo pożyczka została spłacona lub w całości umorzona;
- nie otrzymała bezzwrotnych środków na podjęcie działalności gospodarczej lub rolniczej albo prowadziła tę działalność co najmniej 24 miesiące od dnia otrzymania pomocy na ten cel.

Dofinansowanie następuje na podstawie umowy zawartej przez Starostę z osobą niepełnosprawną.

Rehabilitacja społeczna, której celem jest umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestnictwo w życiu społecznym, poprzez prowadzenie działań, w szczególności o charakterze organizacyjnym, technicznym, leczniczym, psychologicznym, edukacyjnym, integracyjnym jest realizowana poprzez:

- wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie do aktywności społecznej osób niepełnosprawnych,
- wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych,
- likwidacja barier w szczególności architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, technicznych w komunikowaniu się i dostępie do informacji,

- kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi.

W latach 2008 - 2013 rehabilitacja zawodowa dzięki środkom PFRON była realizowana w postaci:

1. Dofinansowanie do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych

Turnus rehabilitacyjny oznacza zorganizowaną formę aktywnej rehabilitacji połączonej z elementami wypoczynku, której celem jest ogólna poprawa psychofizycznej sprawności oraz rozwijanie umiejętności społecznych uczestników m.in. przez nawiązywanie i rozwijanie kontaktów społecznych, realizację i rozwijanie zainteresowań, a także poprzez udział w innych zajęciach przewidzianych programem turnusu.

Wysokość dofinansowania zależy od przeciętnego wynagrodzenia i wynosi w przypadku:

- znacznego stopnia niepełnosprawności – 27 % przeciętnego wynagrodzenia;
- umiarkowanego stopnia niepełnosprawności – 25 % przeciętnego wynagrodzenia;
- lekkiego stopnia niepełnosprawności – 23% przeciętnego wynagrodzenia;
- dzieci i młodzież (ucząca się i nie pracująca) – 27% przeciętnego wynagrodzenia;
- opiekuna – 18% przeciętnego wynagrodzenia;
- pracownika Zakładu Pracy Chronionej – 18% przeciętnego wynagrodzenia.

2. Warsztaty Terapii Zajęciowej

Warsztat Terapii Zajęciowej oznacza wyodrębnioną organizacyjnie i finansowo placówkę stwarzającą osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwość udziału w rehabilitacji społecznej i zawodowej poprzez terapię zajęciową. Celem działania warsztatu jest rehabilitacja zmierzająca do wszechstronnego rozwoju każdego uczestnika, poprawy zaradności osobistej, sprawności psychofizycznych oraz przystosowania do życia w społeczeństwie. Na terenie Radomia funkcjonuje 5 warsztatów terapii zajęciowej:

- przy **Stowarzyszeniu Pomocy Dzieciom Niewidomym i Niedowidzącym „NADZIEJA”**

ul. Struga 86, Radom.

Liczba uczestników -**40**, w tym spoza Radomia **1** uczestnik

Środki z PFRON - **591.840,00 zł.**

Środki z Gminy Miasta Radomia - **62.472,00 zł.**

Zatrudnionych osób: **17**

- przy **Polskim Stowarzyszeniu Na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym, ul. Grenadierów 18, Radom.**

Liczba uczestników - **35**, w tym spoza Radomia **1** uczestnik

Środki z PFRON – **517.860,00 zł.**

Środki z Gminy Miasta Radomia – **54.663,00 zł.**

Zatrudnionych osób: 13

- przy **Polskim Związku Głuchych Koło Terenowe Ośrodka Rehabilitacji i Wsparcia Społecznego Niesłyszących ul. 25 Czerwca 68, Radom.**

Liczba uczestników – 30, w tym spoza Radomia 0

Środki z PFRON – 443.880,00 zł.

Środki z Gminy Miasta Radomia 46.854,00 zł.

Zatrudnionych osób: 15

- przy **Polskim Związku Niewidomych, ul. Królowej Jadwigi 15, Radom.**

Liczba uczestników – 25, w tym spoza Radomia 7 uczestników

Środki z PFRON – 369.900,00 zł.

Środki z Gminy Miasta Radomia – 39.045,00 zł.

Zatrudnionych osób: 12

- przy **Radomskim Stowarzyszeniu Sportu i Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych START, ul. Maratońska 1, Radom.**

Liczba uczestników – 40, w tym spoza Radomia 8 uczestników

Środki z PFRON – 591.840,00 zł.

Środki z Gminy Miasta Radomia – 62.472,00 zł.

Zatrudnionych osób: 18

W 2013 roku PFRON dofinansował warsztaty w kwocie 2.515.320 zł, a udział środków budżetowych Gminy Miasta Radomia w ich finansowaniu wynosił 265.506 zł

Ogółem uczestników: 170

Ogółem pracowników: 75

Razem: 245

3. Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki

O dofinansowanie z tego zakresu mogą ubiegać się osoby prawne i jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej, jeżeli prowadzą działalność statutową na rzecz osób niepełnosprawnych przez okres co najmniej dwóch lat, udokumentują zapewnienie odpowiednich do potrzeb osób niepełnosprawnych warunków technicznych i lokalowych do realizowania zadania oraz posiadanie środków własnych lub innych źródeł w wysokości nie objętych dofinansowaniem. Wysokość dofinansowania wynosi do 60% przedsięwzięcia.

4. Dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze

O dofinansowanie mogą ubiegać się osoby, których dochód nie przekracza 50% przeciętnego wynagrodzenia we wspólnym gospodarstwie domowym, a w przypadku osoby samotnej 65% przeciętnego wynagrodzenia. Dofinansowanie wynosi 100% udziału własnego przy zakupie przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych jeżeli taki udział jest wymagany oraz do 150% sumy limitu NFZ i udziału własnego gdy cena

zakupu jest wyższa od limitu.

Refundacji podlegały głównie pampersy, cewniki, materace przeciwoleżynowe, protezy kończyn dolnych i górnych, aparaty słuchowe, obuwie ortopedyczne, wózki inwalidzkie.

5. Dofinansowanie do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny

Dofinansowanie do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny wynosi do 60% kosztów, nie więcej niż do wysokości pięciokrotnego wynagrodzenia.

6. Likwidacja barier w komunikowaniu się

O dofinansowanie w zakresie likwidowania barier w komunikowaniu się mogą ubiegać się osoby w przypadkach których jest uzasadnione potrzebami wynikającymi z niepełnosprawności, zaś realizacja umożliwi lub w znaczny sposób ułatwi im kontakt z otoczeniem. Wysokość dofinansowania likwidacji barier w komunikowaniu się wynosi do 80% kosztów zakupu, nie więcej jednak niż do wysokości piętnastokrotnego wynagrodzenia. Dofinansowanie może być udzielane raz na trzy lata.

7. Likwidacja barier architektonicznych

O dofinansowanie na likwidację barier architektonicznych mogą ubiegać się osoby niepełnosprawne, które mają trudności w poruszaniu się, zaś realizacja przedsięwzięcia umożliwi lub w znaczny sposób ułatwi im wykonywanie podstawowych, codziennych czynności. O dofinansowanie mogą się ubiegać osoby niepełnosprawne, jeżeli są właścicielami nieruchomości albo posiadają zgodę właściciela lokalu lub budynku mieszkalnego, w którym stale zamieszkują. Wysokość dofinansowania likwidacji barier architektonicznych wynosi do 80% kosztów przedsięwzięcia, nie więcej jednak niż do wysokości piętnastokrotnego przeciętnego wynagrodzenia.

8. Likwidacja barier technicznych

O dofinansowanie na likwidację barier technicznych mogą ubiegać się osoby niepełnosprawne, jeżeli jest to uzasadnione potrzebami wynikającymi z niepełnosprawności. Wysokość dofinansowania na likwidację barier technicznych wynosi do 80% kosztów przedsięwzięcia, nie więcej jednak niż do wysokości piętnastokrotnego przeciętnego wynagrodzenia. Dofinansowanie likwidacji barier technicznych nie przysługuje osobom niepełnosprawnym, które w ciągu trzech lat przed złożeniem wniosku otrzymały na ten cel dofinansowanie ze środków PFRON.

Ponadto od 2012 roku ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych Gmina Miasta Radomia przystąpiła do realizacji „Programu wyrównywania różnic między regionami II” – w obszarze tworzenia stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych oraz pilotażowego programu „Aktywny samorząd” którego głównym celem jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo beneficjentów pomocy w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji.

„Programu wyrównywania różnic między regionami II” – obszar G

Dział Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych od 2012 roku ze środków PFRON rozpoczęło realizację Programu wyrównywania różnic między regionami II – obszar G. Dofinansowaniem ze środków przeznaczonych na realizację programu mogą być objęte, w ramach obszaru G (skierowanie do powiatów

poza algorytmem dodatkowych środków na finansowanie zadań ustawowych dotyczących rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych) – koszty wynikające z zadań, o których mowa w art.: 11, 12a, 13, 26, 26d, 26e, 40 oraz art. 41 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721, z późn. zm.).

Pilotażowy program „Aktywny Samorząd”

Dział Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych od 2012 roku ze środków PFRON realizuje pilotażowy program ”Aktywny Samorząd”. W ramach pilotażowego programu realizowano następujące formy wsparcia:

W 2012 roku :

- pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu;
- pomoc w zakupie specjalistycznego sprzętu komputerowego wraz z oprogramowaniem;
- pomoc w zakupie urządzeń lektorskich;
- pomoc w zakupie urządzeń brajlowskich;
- pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym;
- pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym;
- pomoc w uzyskaniu prawa jazdy kategorii B;
- pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej.

W 2013 roku :

- pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu;
- pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania,
- dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania
- pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne,
- pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanej protezy kończyny,
- pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym;
- pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym;
- pomoc w uzyskaniu prawa jazdy kategorii B;
- pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej.
- pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym

Szczegółowy zakres realizacji zadań związanych z rehabilitacją zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych, finansowanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w latach 2008 – III kwartał 2013 ilustrują tabele od 1 do 13

Tabela nr 10

Zwrot wydatków na instrumenty i usługi rynku pracy

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	do III kw. 2013
Ilość zawartych umów	5	3	15	0	0	0
Wydatkowane środki	27.030,90	15.396,43	22.818,70	0	0	0

Tabela nr 11

Koszty szkolenia i przekwalifikowania zawodowego

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	do III kw. 2013
Ilość ukończonych szkoleń	88	57	27	0	0	0
Wydatkowane środki	84.920,18	42.345,80	32.002,00	0	0	0

Tabela nr 12

Dofinansowanie rozpoczęcia działalności gospodarczej

Wyszczególnienie	2008		2009		2010		2011		2012		do III kw. 2013	
	liczba	kwota	liczba	kwota	liczba	kwota	liczba	kwota	liczba	kwota	liczba	kwota
Złożone wnioski	51	2.053.107	47	1.999.693	26	1.049.492	45	2.019.600	42	1.811.446	22	889.786
Wyplacone dofinansowanie	14	283.000	11	252.000	7	182.000	22	555.000	23	684.000	11	300.000

Tabela nr 13

Tworzenie stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	do III kw. 2013
Ilość złożonych wniosków	37	16	24	34	30	10
Ilość zawartych umów	26	11	9	13	14	7
Ilość utworzonych miejsc pracy	54	19	21	13	19	8
Kwota wypłacona w zł.	1.349.330	505.863,47	479.000	300.000	566.000	300.000

Tabela nr 14

Refundacja wynagrodzeń

Refundacja wynagrodzeń	2008		2009		2010		2011		2012		do III kw. 2013	
	liczba	kwota	liczba	kwota	liczba	kwota	liczba	kwota	liczba	kwota	liczba	kwota
Ilość zawartych umów	17	187.526,70	x	162.212,56	x	x	x	x	x	x	x	x

Tabela nr 15

Oprocentowanie kredytów bankowych

Wyszczególnienie	2008		2009		2010		2011		2012		do III kw. 2013	
	liczba	kwota	liczba	kwota	liczba	kwota	liczba	kwota	liczba	kwota	liczba	kwota
Złożone wnioski	2	10.804	3	11.817	4	17.849	3	36.264	3	25.416	2	15.091
Wyplacone dofinansowanie	1	2.953,13	2	8.880,19	2	15.000	x	x	3	13.003,16	x	x

Tabela nr 16

Dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych

Wyszczególnienie	2008			2009			2010			2011			2012			do III kw. 2013		
	razem	dorośli	dzieci	razem	dorośli	dzieci	razem	dorośli	dzieci	razem	dorośli	dzieci	razem	dorośli	dzieci	razem	dorośli	dzieci
Liczba złożonych wniosków	2.197	1.878	319	1614	1388	226	1.298	1.777	121	812	726	86	1133	1050	83	1136	1076	60
Liczba przyznanych dofinansowań do turnusu/ wraz z opiekunami/	1.474	1.303	171	414	374	40	341	281	60	0	0	0	841	775	66	0	0	0
Kwota przyznanego dofinansowania	898.291,05	777.456	120.835	300.000	265.005	34.995	260.000	213.689	46.311	0	0	0	698.497	634.055	64.442	0	0	0

Tabela nr 17

Dofinansowanie kosztów działania warsztatów terapii zajęciowej

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	do III kw. 2013
Liczba warsztatów	5	5	5	5	5	5
Kwota dofinansowania w złotych	2.247.260	2.515.319,26	2.515.320	2.515.320	2.515.320	1.886.490

Tabela nr 18

Dofinansowanie sportu, kultury rekreacji turystyki osób niepełnosprawnych

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	do III kw. 2013
Ilość złożonych wniosków	81	76	65	68	42	56
Ilość zawartych umów	75	59	49	-	21	30
Kwota wypłacona w zł.	341.070,76	153.648,75	124.780,93	-	77.003,77	168.777,41

Tabela nr 19

"Program wyrównywania różnic między regionami II" – Obszar G

"Program wyrównywania różnic między regionami II" – Obszar G					
LP	Nr i data zawarcia umowy	Kwota przyznana	Cel lub nazwa zadania	Termin rozliczenia	Stan rozliczenia
1.	WRR/000144/07/D z dnia 18.09.2012 r.	520.700 zł (w tym 12.700 zł na obsługę)	Dofinansowanie ze środków PFRON projektu "Praca kluczem do rehabilitacji" w ramach "Programu wyrównywania różnic między regionami II" w obszarze G	31.12.2013 r.	Umowa w trakcie rozliczania
2.	WRR/000174/07/D z dnia 15.10.2013 r.	307.500 zł (w tym 7.500 zł na obsługę)	Dofinansowanie ze środków PFRON projektu "Praca najlepszą drogą do rehabilitacji" w ramach "Programu wyrównywania różnic między regionami II" w obszarze G	30.05.2014 r.	Umowa w trakcie realizacji

Tabela nr 20

Pilotażowy program "Aktywny samorząd"

Pilotażowy program "Aktywny samorząd"					
LP	Nr i data zawarcia umowy	Kwota przyznana	Cel lub nazwa zadania	Termin rozliczenia	Stan rozliczenia
1.	ASM/000040/07/D z dnia 10.09.2012 r.	498.918 zł (w tym 17.375 zł na obsługę, promocję i ewaluację)	Pilotażowy program "Aktywny samorząd"	30.01.2013 r.	Umowa rozliczona
2.	AS3/00000/07/D z dnia 22.04.2013 r.	303.308 zł (w tym 17.807zł na obsługę, promocję i ewaluację)	Pilotażowy program "Aktywny samorząd"	15.01.2014 r.	Umowa w trakcie realizacji

Tabela nr 21

Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze

Wyszczególnienie	2008			2009			2010			2011			2012			do III kw. 2013		
	Razem	dorośli	dzieci	razem	dorośli	dzieci	razem	dorośli	dzieci	razem	dorośli	dzieci	razem	dorośli	dzieci	razem	dorośli	dzieci
Liczba złożonych wniosków	2.091	1.801	290	1749	1530	219	1.680	1.465	215	1.649	1.476	173	1709	1549	160	1407	1263	144
Liczba zrealizowanych wniosków	1.535	1.306	229	1581	1374	207	1.038	892	146	1.204	1.071	133	1350	1202	148	1067	941	126
Kwota wydatkowanych środków finansowych w złotych	1.343.582,50	1.130.992	212.590	1.221.842,78	1.056.702	165.141	686.083,88	529.195,48	156.888,40	761.070,68	618.046,41	143.024,27	877.243,66	719.715,32	157.528,34	703.988,06	590.362,11	113.625,95

Tabela nr 22

Dofinansowanie do likwidacji barier

Wyszczególnienie	2008			2009			2010			2011			2012			do III kw. 2013		
	Razem	dorośli	dzieci	razem	dorośli	dzieci	razem	dorośli	dzieci	razem	dorośli	dzieci	razem	dorośli	dzieci	razem	dorośli	dzieci
likwidacja barier w komunikowaniu się																		
Liczba złożonych wniosków	374	303	71	257	184	73	235	170	65	162	116	46	168	120	48	114	77	37
Liczba zrealizowanych wniosków	109	82	27	70	48	22	43	28	15	45	31	14	92	66	26	0	0	0
Kwota wydatkowanych środków finansowych w złotych	250.000	173.268,20	76.731,80	127.497,27	65.092	62.405	100.000	60.286,62	30.713,38	90.000	35.438,30	54.561,70	200.000	132.538,50	67.461,50	0	0	0
likwidacja barier architektonicznych i technicznych																		
Liczba złożonych wniosków	395	386	9	288	268	20	201	187	14	166	156	10	135	121	14	150	136	14
Liczba zrealizowanych wniosków	96	87	9	63	60	3	60	57	3	52	48	4	90	80	10	31	27	4
Kwota wydatkowanych środków finansowych w zł	569.077,32	466.152,48	102.924,84	419.999,67	390.874	29124	425.783,47	408.973,85	16.809,62	593.594,12	546.077,78	47.516,34	940.600,41	814.799,39	125.801,02	258.034,29	218.471,38	39.562,91

Dział Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych - Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w latach 2014 – 2018 będzie podejmował kolejne działania na rzecz niepełnosprawnych mieszkańców miasta Radomia, jednakże ich rodzaj i ilość będzie uzależniona od przekazanych Gminie Miasta Radomia środków finansowych z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Jednak biorąc pod uwagę przekazywanie przez PFRON z roku na rok mniejszych środków finansowych, które w znacznym stopniu ograniczają Gminie Miasta Radomia możliwość realizacji zadań ustawowych, co powoduje zmniejszenie ilości osób objętych pomocą lub rezygnacją z realizacji niektórych zadań ustawowych.

W związku z tym należy wskazać zadania określone w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, które Gmina Miasta Radomia powinna realizować w pierwszej kolejności na rzecz niepełnosprawnych mieszkańców miasta Radomia ze środków PFRON, a pozostałe zadania realizować w miarę posiadanych środków finansowych.

Do zadań priorytetowych należy zaliczyć :

- środki na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej;
- zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy;
- dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze;
- dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych.

2.3 Pomoc społeczna a osoby niepełnosprawne

Osoby niepełnosprawne podobnie jak inni mieszkańcy Radomia znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej mogą korzystać również z innych świadczeń realizowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, a w szczególności:

- świadczeń rodzinnych
- dodatków mieszkaniowych
- usług Środowiskowego Domu Samopomocy oraz klubu „Seniora”
- świadczeń z pomocy społecznej, m.in. w formie: zasiłków stałych, okresowych, celowych, usług opiekuńczych oraz pracy socjalnej.

Z kolei osobom, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować w środowisku kompleksową pomoc zapewnia 5 domów pomocy społecznej, z czego cztery to placówki publiczne i jedna niepubliczna.

Z danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Radomiu – Działu Świadczeń Rodzinnych wynika, że w 2006 roku wypłacono 16.572 świadczenia z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego na kwotę 1.114.342 zł. Ponadto wypłacono 43.163 zasiłki pielęgnacyjne na 6.349.890 zł, oraz 6.083 świadczenia pielęgnacyjne na 2.549.520zł.

Z kolei w 2007 roku wypłacono 14.490 świadczenia z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka

niepełnosprawnego na kwotę 1.119.080 zł. Ponadto wypłacono 48.291 zasiłki pielęgnacyjne na 7.388.523 zł, oraz 5.902 świadczenia pielęgnacyjne na 2.474.624zł.

Tymczasem z danych zgromadzonych przez Dział Realizacji Pomocy MOPS wynika, że z roku na rok rośnie liczba rodzin dotkniętych problemem niepełnosprawności, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej i korzystały z pomocy finansowej Ośrodka. W 2004 roku 1.943 rodziny liczące 4.332 osoby uzyskało pomoc materialną w związku z występowaniem problemu niepełnosprawności. W 2007 roku było to już 2.972 rodziny liczące 6.335 osób. Oznacza to, że w ciągu 4 lat liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej ze względu na występowanie niepełnosprawności wzrosła o 53 %. O ponad 30 % wzrosły także wydatki na wypłatę zasiłków stałych. W 2004 roku przeznaczono na ten cel 3.854.860 zł, zaś w 2007 roku 5.021.793 zł.

Tabela nr 23

Pomoc udzielona osobom niepełnosprawnym przez Dział Realizacji Pomocy w latach 2004 - 2007.

Wyszczególnienie	2004	2005	2006	2007
Niepełnosprawność jako powód przyznania pomocy:				
liczba rodzin	1943	2586	2775	2972
liczba osób w rodzinie	4332	5671	6175	6335
Liczba rodzin pobierających zasiłek stały	1219	1359	1387	1490
w tym liczba osób w rodzinie	2145	2181	2336	2375
Liczba wypłaconych zasiłków stałych	11952	12772	13403	14883
Kwota wypłaconych zasiłków stałych	3854860	4277374	4526902	5021793

Źródło: Dane Działu Realizacji Pomocy MOPS.

Kolejnym działem MOPS, który zajmuje się świadczeniem usług na rzecz osób niepełnosprawnych jest Dział Usług Opiekuńczych i Opieki Stacjonarnej. Jego zadania to m.in. zapewnianie pomocy domowej w formie usług opiekuńczych osobom potrzebującym wsparcia w zakresie zaspakajania codziennych potrzeb życiowych, opieki higienicznej i pielęgnacji, kontaktu z otoczeniem; zapewnianie specjalistycznych usług opiekuńczych dostosowanych do szczególnych potrzeb, wynikających ze schorzeń lub niepełnosprawności; kierowanie zainteresowanych osób do domów pomocy społecznej.

W 2008 roku z pomocy w formie usług opiekuńczych skorzystało 493 osoby. W ciągu roku 135 opiekunów przepracowało ponad 191 tysięcy godzin. Z kolei ze specjalistycznych usług opiekuńczych w postaci rehabilitacji domowej skorzystało w 2008 roku 26 osób, zaś ze specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi skorzystało 25 osób.

W 2009 roku z pomocy w formie usług opiekuńczych skorzystało 468 osób. W ciągu roku 120 opiekunów przepracowało ponad 178 tysięcy godzin. Z kolei ze specjalistycznych usług opiekuńczych w postaci rehabilitacji domowej skorzystało w 2009 roku 33 osoby, zaś ze specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi skorzystało 25 osób.

W 2010 roku z pomocy w formie usług opiekuńczych skorzystało 410 osób. W ciągu roku 112 opiekunów przepracowało ponad 174 tysiące godzin. Z kolei ze specjalistycznych usług opiekuńczych w postaci rehabilitacji domowej skorzystało w 2010 roku 29 osób, zaś ze specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi skorzystało 18 osób.

W 2011 roku z pomocy w formie usług opiekuńczych skorzystało 384 osoby. W ciągu roku 109 opiekunów przepracowało ponad 164 tysiące godzin. Z kolei ze specjalistycznych usług opiekuńczych w postaci rehabilitacji domowej skorzystało w 2011 roku 27 osób, zaś ze specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi skorzystało 21 osób.

W 2012 roku z pomocy w formie usług opiekuńczych skorzystało 352 osoby. W ciągu roku 101 opiekunów przepracowało ponad 152 tysiące godzin. Z kolei ze specjalistycznych usług opiekuńczych w postaci rehabilitacji domowej skorzystało w 2012 roku 26 osób, zaś ze specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi skorzystało 21 osób.

W okresie od 01.01.2013r. do 31.10.2013r. z pomocy w formie usług opiekuńczych skorzystało 331 osób u których 100 opiekunów przepracowało w ww. okresie ponad 127 tysięcy godzin. Z kolei ze specjalistycznych usług opiekuńczych w postaci rehabilitacji domowej w okresie od 01.01.2013r. do 31.10.2013r. skorzystały 22 osoby, zaś ze specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi skorzystało 16 osób.

Ponadto Dział Usług Opiekuńczych i Pomocy Stacjonarnej kieruje zainteresowanych mieszkańców Radomia do domów pomocy społecznej. Dom pomocy społecznej świadczy usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu, w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb osób w nim przebywających.

Obecnie na terenie miasta Radomia funkcjonują cztery domy pomocy społecznej:

- 1) Dom Pomocy Społecznej Nad Potokiem im. Bohdany „Danuty” Kijewskiej, ul. Struga 88
- 2) Dom Pomocy Społecznej Weterana Walki i Pracy, ul. Wyścigowa 16
- 3) Dom Pomocy Społecznej im. św. Kazimierza, ul. Garbarska 35
- 4) Dom Pomocy Społecznej przy ul. Rodziny Ziętałów 13

W 2008 r. w Domach Pomocy Społecznej było łącznie 505 miejsc, natomiast mieszkańców 504. Średni miesięczny koszt utrzymania pensjonariusza w domach wynosił 2 245,47 zł.

W 2009 r. w Domach Pomocy Społecznej było łącznie 505 miejsc, natomiast mieszkańców 500. Średni miesięczny koszt utrzymania pensjonariusza w domach wynosił 2 519,76 zł.

W 2010 r. w Domach Pomocy Społecznej było łącznie 505 miejsc, natomiast mieszkańców 488. Średni miesięczny koszt utrzymania pensjonariusza w domach wynosił 2 840,11 zł.

W 2011 r. w Domach Pomocy Społecznej było łącznie 505 miejsc, natomiast mieszkańców 478. Średni miesięczny koszt utrzymania pensjonariusza w domach wynosił 2 975,52 zł.

W 2012 r. w Domach Pomocy Społecznej było łącznie 505 miejsc, natomiast mieszkańców 483. Średni miesięczny koszt utrzymania pensjonariusza w domach wynosił 3 054,16 zł.

W okresie od 01.01.2013r. do 31.10.2013r. w Domach Pomocy Społecznej jest łącznie 505 miejsc, natomiast

mieszkańców 481. Średni miesięczny koszt utrzymania pensjonariusza w domach wynosi 3 240,23 zł

W 2007 roku z pomocy w formie usług opiekuńczych skorzystało 492 osoby. W ciągu roku 123 opiekunów przepracowało ponad 195 tysięcy godzin. Z kolei ze specjalistycznych usług opiekuńczych w postaci rehabilitacji domowej skorzystało w 2007 roku 33 osoby, zaś ze specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi korzystało 32 osoby. Ponadto Dział kieruje zainteresowanych mieszkańców Radomia do domów pomocy społecznej. Obecnie w mieście są cztery placówki :

Dom Pomocy Społecznej „Nad Potokiem” przy ul. Struga

Dom Weterana Walki i Pracy przy ul. Wyścigowej

Dom Pomocy Społecznej przy ul. Garbarskiej

Dom Pomocy Społecznej przy ul. Rodziny Ziętałów.

Obecnie w Domach Pomocy Społecznej jest łącznie 515 miejsc, natomiast mieszkańców 500. Średni miesięczny koszt utrzymania pensjonariusza w domach wynosi 2.150,50 zł.

Miejskiemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Radomiu podlega także Środowiskowy Dom Samopomocowy, przy ul. Juliusza. Placówka działa na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi poprzez podtrzymywanie i rozwijanie ich umiejętności samodzielnego życia, podniesienie poziomu zaradności życiowej, sprawności psychofizycznej, przystosowanie do funkcjonowania społecznego w środowisku. Na koniec 2007 roku w placówce przebywało 30 osób, głównie ze schizofrenią.

W Radomiu funkcjonuje także Klub „Seniora”, który prowadzi zajęcia o charakterze kulturalno - oświatowym dla emerytów i rencistów.

Niezmiernie ważną rolę w integracji osób niepełnosprawnych ze społecznością lokalną oraz propagowaniu ich twórczości pełni Dział Pracy Socjalnej MOPS. W ramach programu Centrum Aktywności Lokalnej w Zespołach Pracy Socjalnej są prowadzone działania mające na celu aktywizację społeczną osób niepełnosprawnych i włączenie ich w życie społeczne poprzez udział w festynach, zabawach, spotkaniach integracyjnych dla osób niepełnosprawnych i społeczności danego osiedla czy też dzielnicy Radomia. Ponadto odbywają się cykliczne spotkania edukacyjne dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin, działają grupy samopomocowe m.in. dla rodziców dzieci z ADHD, mini kluby dla osób niepełnosprawnych jak i dla rodziców dzieci niepełnosprawnych, grupy wsparcia dla matek dzieci niepełnosprawnych, a także działania akcyjne, np. Dzień Solidarności Społecznej.

Przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej od lipca 2000 roku działa Klub Wolontariusza „Przyjaciele”, w ramach którego wolontariusze świadczą również pomoc osobom niepełnosprawnym jak ich i rodzinom.

Pod koniec 2003 roku powstał Zespół Radomskie Forum Integracyjne. Jego powołanie było kontynuacją działań podjętych przez pracowników socjalnych MOPS oraz Warsztatów Terapii Zajęciowej przy Specjalnym Ośrodku Szkolno – Wychowawczym dla Dzieci Niewidomych i Słabo Widzących w ramach obchodów Europejskiego Roku Osób Niepełnosprawnych. Celem podjętych działań stało się doprowadzenie do przełamywania barier społecznych poprzez włączenie osób niepełnosprawnych w życie

społeczne i umożliwienie im uczestnictwa w zajęciach kulturalnych, Oświatowych, sportowych oraz samopomocowych.

Z inicjatywy Radomskiego Forum Integracyjnego od dziesięciu lat co roku organizowane są Radomskie Dni Godności. Jest to trzydniowa, ogólnomiejska impreza kulturalno – sportowa, podczas której odbywają się prezentacje artystyczne, spotkania integracyjne, koncerty, gry i zabawy sportowe oraz uroczysty przemarsz ulicami Radomia. Celem Dni Godności jest szeroko pojęta integracja osób niepełnosprawnych z mieszkańcami miasta podczas organizowanych, ale również pokazanie problemów wynikających z niepełnosprawności, roli dotkniętych nią osób w społeczeństwie oraz opiece nad osobami niepełnosprawnymi.

2.4 Edukacja osób niepełnosprawnych.

Edukacja odgrywa kluczową rolę w kształtowaniu przyszłości każdego człowieka. Edukacja dzieci niepełnosprawnych ma wpływ na ich rozwój nie tylko intelektualny, ale też emocjonalny i społeczny, często też kształtuje ich dalsze losy życiowe. Celem działań w zakresie edukacji osób niepełnosprawnych jest stworzenie odpowiednich warunków umożliwiających dzieciom i młodzieży rozwój fizyczny i intelektualny oraz udział w życiu publicznym. Podstawowym celem tych działań jest dążenie do coraz wyższej jakości i powszechności kształcenia integracyjnego oraz na każdym etapie edukacyjnym do wysokiej jakości pracy szkolnictwa specjalnego. Konieczne jest zatem doposażenie wszystkich szkół i ośrodków specjalnych oraz klas integracyjnych w nowoczesne pomoce i sprzęt specjalistyczny umożliwiający pełny rozwój i edukację dzieci i młodzieży o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Należy zadbać o ciągłość edukacyjną oraz kontynuować działania zmierzające do zlikwidowania wszelkich barier architektonicznych w placówkach oświatowych.

W Radomiu funkcjonuje 96 publicznych placówek oświatowych, do których uczęszcza 38 644 uczniów. W 24 przedszkolach i szkołach w roku szkolnym 2013/2014 stworzono 93 oddziałów integracyjnych, 4 terapeutycznych oraz 71 oddziały specjalne.

Łącznie do radomskich szkół uczęszcza 977 niepełnosprawnych uczniów. Najczęstsza przyczyna niepełnosprawności to :

- niedosłuch,
- upośledzenie narządu wzroku,
- upośledzenie umysłowe w stopniu lekkim, umiarkowanym i znacznym,
- upośledzenie narządu ruchu.

W radomskim systemie oświaty działają 3 szkoły specjalne:

1. Zespół Szkół Nr 1 przy ul. Armii Ludowej 1A
2. Zespół Szkół Nr 2 przy ul. Lipskiej 2
3. Ośrodek Szkolno - Wychowawczy Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna im. Janusza Korczaka przy ul. Grzegorzewskiego 15

Niewątpliwie w kształceniu dzieci niepełnosprawnych dużą rolę odgrywa Zespół Szkół

Integracyjnych im. Jana Pawła II przy ul. Wierzbickiej, gdzie na 632 uczniów – 136 jest niepełnosprawnych głównie z upośledzeniem ruchowym, niedosłyszących i niedowidzących, a także autystycznych i z wadami sprzężonymi.

Z kolei na poziomie ponadgminajalnym niepełnosprawni młodzież kształci się w X i XI Liceum Ogólnokształcącym, gdzie wszystkie 18 oddziałów jest integracyjnych.

Wychowanie przedszkolne niepełnosprawnych dzieci odbywa się w Przedszkolach nr 19 i 24, gdzie zostały utworzone oddziały integracyjne, zaś w Przedszkolu Nr 3 utworzono 6 oddziałów specjalnych. W placówkach dzieci niepełnosprawne objęte są opieką nauczycieli specjalistów – logopedów, rehabilitantów i psychologów. Do przedszkoli uczęszcza obecnie 56 niepełnosprawnych dzieci. Odpowiedni poziom opieki na poziomie przedszkola, podjęta rehabilitacja i specjalistyczne zajęcia dla dzieci niepełnosprawnych obniżają koszty edukacji i rehabilitacji na wyższych poziomach kształcenia oraz w życiu dorosłym.

Uczniowie niepełnosprawni mający problemy z poruszaniem się mają zorganizowany transport oraz opiekę w czasie transportu w drodze do i ze szkoły oraz w czasie wyjść i wycieczek klasowych. Prowadzone są zajęcia integracyjno-adaptacyjne w klasach integracyjnych, realizowane w pracy z uczniami niepełnosprawnymi indywidualne programy edukacyjno-terapeutyczne oraz zajęcia rewalidacyjne. Uczniowie niepełnosprawni mają możliwość zdawania egzaminu gimnazjalnego i maturalnego zgodnie z ich indywidualnymi potrzebami i możliwościami.

2.5 Uczestnictwo Osób Niepełnosprawnych w życiu kulturalnym Radomia

Czynny udział osób niepełnosprawnych w życiu kulturalnym może być dobrym sposobem na minimalizowanie skutków jakie niesie ze sobą problem niepełnosprawności oraz zapobieganiu zjawiskom wykluczenia tej grupy osób. Ważnym staje się wykorzystanie istniejących placówek kultury do aktywizacji osób niepełnosprawnych oraz zagospodarowanie im wolnego czasu, rozwijanie zainteresowań, integrację oraz kształtowanie różnych umiejętności.

Gmina Miasta Radomia prowadzi 8 instytucji kultury:

1. Teatr Powszechny im. Jana Kochanowskiego
2. Miejski Ośrodek Kultury „Amfiteatr”
3. Dom Kultury „Idalin”
4. Dom Kultury „Borki”
5. Ośrodek Kultury i Sztuki „Resursa Obywatelska”
6. Radomska Orkiestra Kameralna
7. Miejska Biblioteka Publiczna im. Józefa A. i Andrzeja S. Załuskich
8. „Łaźnia” Radomski Klub Środowisk Twórczych i Galeria

Wszystkie placówki czynnie włączają się w organizację imprez kulturalnych na rzecz osób niepełnosprawnych i promowanie ich twórczości.

Teatr Powszechny im. Jana Kochanowskiego od kilku lat regularnie udostępnia swoje pomieszczenia oraz udziela pomocy merytorycznej i technicznej amatorskim zespołom teatralnym: „Grupie Opatrzność”, skupiającej niepełnosprawne dzieci z Zespołem Downa, oraz podopiecznym Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Radomiu. Ponadto w 2009 roku zakupił 88 słuchawek dla słabosłyszących. Miejski Ośrodek Kultury „Amfiteatr” od dwóch lat współpracuje z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Radomiu przy prowadzeniu Klubu Osób Niepełnosprawnych. Obecnie Klub zrzesza 50 członków. Instytucja przeznaczyła na jego siedzibę budynek przy ul. Śniadeckich 2, w którym klubowicze spotykają się trzy razy w tygodniu (poniedziałek, wtorek, czwartek) na zajęciach muzycznych, tanecznych i z rękodzieła artystycznego. Dodatkowo organizowane są spotkania z przedstawicielami różnych instytucji m.in. z PFRON-u i Zakładu Doskonalenia Zawodowego. Odbývają się również dla członków Klubu spotkania poetyckie, zabawy okolicznościowe oraz wycieczki krajoznawczo – turystyczne. Dla wzbogacenia ofert Miejski Ośrodek Kultury „Amfiteatr” złożył do Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego wnioski na trzy zadania z programów: dziedzictwo kultury na warsztaty i spektakle obrzędowe, edukacja na działanie edukacyjno-animacyjne oraz rozwój infrastruktury kultury na zakup wyposażenia na potrzeby prowadzenia edukacji kulturalnej.

Dom Kultury „Idalin” od 2008 roku organizuje imprezy integracyjne dla dzieci niepełnosprawnych (zabawa karnawałowa, z okazji Dnia Dziecka, Andrzejkowa i Mikołajkowa) m.in. ze Specjalnego Ośrodka Szkolno Wychowawczego dla Dzieci Niewidomych i Słabo Widzących, Ośrodka Szkolno- Wychowawczego im. Janusza Korczaka w Radomiu. W latach 2008-2009 prowadzone były zajęcia dla osób z upośledzeniem umysłowym oraz po udarach (zajęcia manualne, plastyczne, nauka czytania, pisanie). Miały one na celu przystosowanie osób niepełnosprawnych do codziennego życia (gotowanie, szycie, robienie zakupów). Zajęcia prowadzone były przy współudziale Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Ponadto Dom Kultury „Idalin” w latach 2009-2013 ze środków pozyskanych z PFRON-u organizował wycieczki dla dorosłych osób niepełnosprawnych m.in. pięciodniowa autokarowa wycieczka do Trójmiasta czy Kraków- Wieliczka-Oświęcim we współpracy ze Stowarzyszeniem „Inicjatywa Lokalna”. W 2012-2013 roku odbyły się wieczorki taneczne dla niepełnosprawnych dorosłych. W 2013 roku Dom Kultury „Idalin” zorganizował obchody Dnia Seniora pn. „Życie zaczyna się po 50-tce”- impreza integracyjna dla seniorów i osób niepełnosprawnych ze środków pozyskanych z PFRON-u. W następnych latach instytucja planuje ponowne organizowanie zabaw integracyjnych dla dzieci niepełnosprawnych. Pozyskiwanie środków z PFRON na prowadzenie zajęć edukacyjnych, kulturalnych, sportowych (wycieczki krajoznawczo-turystyczne, spotkania integracyjne, wieczorki taneczne, imprezy okolicznościowe – Dni Seniora). Ponadto dla osób niepełnosprawnych będzie stosowana 50% ulga na imprezy płatne organizowane przez instytucję.

Dom Kultury „Borki” w latach 2008-2013 był współorganizatorem Dni Godności Osób Niepełnosprawnych (prezentacje artystyczne na ul. Żeromskiego oraz Festyn Sportowo – Rekreacyjny nad Zalewem na Borkach). Jest aktywnym członkiem Radomskiego Forum Integracyjnego. W latach 2008-2013 organizował dla niepełnosprawnych (podopieczni szkół specjalnych, ośrodków szkolno-wychowawczych, przedszkoli i szkół integracyjnych) konkursy plastyczne i recytatorskie. Od 2010 roku w Domu Kultury „Borki” odbywają się zajęcia wokalne dla niepełnosprawnych. W następnych latach instytucja proponuje

utrzymanie dotychczasowych przedsięwzięć. Zwiększenie ilości osób niepełnosprawnych w zajęciach organizowanych przez Dom Kultury „Borki” poprzez uświadomienie o potrzebie kształcenia artystycznego jako sposobie na aktywizację i integrację w życiu społecznym.

Ośrodek Kultury i Sztuki „Resursa Obywatelska” od wielu lat przygotowuje prezentacje osób niepełnosprawnych m.in. wystawa „Świąteczne anioły”, na której prezentowane są prace uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej Polskiego Stowarzyszenia Na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym w Radomiu.

Radomska Orkiestra Kameralna od początku swojej działalności organizuje comiesięczne Koncerty Edukacyjne dla dzieci i młodzieży. Ich celem jest oswojenie dzieci i młodzieży z muzyką poważną na najwyższym poziomie. Koncerty mają za zadanie także integrację dzieci i młodzieży z różnych środowisk. W tym celu instytucja nawiązała kontakt z wieloma Warsztatami Terapii Zajęciowej, Zespołem Szkół Specjalnych nr 2 w Radomiu oraz Stowarzyszeniem Pomocy Dzieciom Niewidomym i Niedowidzącym Nadzieja w Radomiu. Wychowankowie tych placówek co miesiąc uczestniczą w koncertach edukacyjnych. Na wniosek Zespołu Szkół Specjalnych nr 2 grupa wychowanków uczestniczy w koncertach za darmo. Radomska Orkiestra Kameralna wspiera także działalność Teatru Amatorskiego „Proscenium”. Podczas ich spektakli zobaczyć i wysłuchać można uczniów radomskich szkół, podopiecznych domów pomocy społecznej, ośrodków wychowawczych, warsztatów terapii zajęciowej, a także członków uniwersytetów trzeciego wieku. Każdego roku Orkiestra współpracuje także przy imprezach organizowanych przez Stowarzyszenia działające na rzecz osób niepełnosprawnych, są to:

- Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Niewidomym i Niedowidzącym Nadzieja, które organizuje przegląd Piosenki Integracyjnej dla dzieci i młodzieży
- Polskie Towarzystwo Stwardnienia Rozsianego, oddział w Radomiu, które organizuje koncert charytatywny – co roku Orkiestra pomaga przy jego organizacji, a także przekazuje fany na licytację.

Miejska Biblioteka Publiczna im. Józefa A. i Andrzeja S. Załuskich w miarę możliwości stara się być placówką otwartą na osoby niepełnosprawne. Jeśli chodzi o usługi biblioteczne, to w strukturze instytucji działa filia nr 17 - zbiorów specjalnych, która gromadzi i udostępnia tzw. „książkę mówioną” – nagraną na kasetach magnetofonowych i płytach CD. Filia ta przeznaczona jest dla czytelników z dysfunkcjami narządów wzroku (niedowidzących, niewidomych, starszych), jak również dla osób z trudnościami w czytaniu (dysleksja). Ponadto w 2001 roku, z myślą o chorych, starszych, niepełnosprawnych mieszkańcach Radomia, które nie wychodzą z domów, uruchomiona została bezpłatna usługa „Książka na telefon”. Raz w miesiącu pracownicy biblioteki, po uprzednim telefonicznym zgłoszeniu, zawożą zamówione książki do domów tych osób. Można zamawiać książki drukowane lub nagrane na kasety bądź płyty CD. Osoby niepełnosprawne (jeśli ich niepełnosprawność im na to pozwala) mogą także bez ograniczeń korzystać z pozostałych usług bibliotecznych, wypożyczalni i czytelnicy, wystaw, spotkań autorskich, wycieczek po bibliotece i lekcji bibliotecznych. W latach 2008-2013 zbiory filii nr 17 wzbogaciły się o 998 nowych tytułów książek nagranych na płytach i kasetach. W tym czasie zarejestrowanych było około 240 osób, którzy odwiedzili ją 14 099 razy i wypożyczyli 32 990 woluminów. Z usługi „Książka na telefon” skorzystały 94 osoby, które wypożyczyły 4 172 woluminów. Dział Promocji biblioteki przyjął 15

wycieczek młodzieży niepełnosprawnej: z Zespołu Szkół Specjalnych nr 1, ze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla Osób Niesłyszących w Radomiu, z Warsztatów Terapii Zajęciowej, klasa integracyjna z XI Liceum Ogólnokształcącego im. S. Staszica w Radomiu oraz z Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. Janusza Korczaka.

„Łaźnia” Radomski Klub Środowisk Twórczych i Galeria w roku 2010 i 2013 zorganizowane zostały prezentacje plastyczne uczniów Zespołu Szkół Specjalnych nr 2. W 2012 roku odbyła się impreza „Integracyjna funkcja twórczej aktywności młodzieży” z udziałem uczniów X LO z klasami integracyjnymi, obejmująca wystawę fotografii, jak również popisy artystyczne. Uczniowie szkół specjalnych wielokrotnie odwiedzali różne wystawy prezentowane w obydwu galeriach „Łaźni”. Pojawiały się także grupy ze Środowiskowego Domu Samopomocy.

Szeroka oferta placówek kultury jest jednak ograniczona dla osób niepełnosprawnych z powodu barier architektonicznych. Dotyczy to zwłaszcza osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. Osoby niepełnosprawne poruszające się na wózkach mają kłopot z dostaniem się do niemal wszystkich placówek kulturalnych. Najgorsza sytuacja jest w Sali Koncertowej Urzędu Miejskiego. Jest ona kompletnie nieprzystosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych. Schody znajdujące się w obrębie Sali są barierą nie do pokonania. Brak jest podjazdu przy wejściu głównym do Urzędu Miejskiego od ul. Żeromskiego, toalet a także windy. Podobna warunki są w „Łaźni”, gdzie obie jej siedziby nie są dostosowane do obsługi osób z upośledzeniem ruchowym. Dotyczy to zarówno dostępu do sal jak i toalet. Lepiej sytuacja przedstawia się w Teatrze Powszechnym, gdzie w 2012 roku został zakupiony schodołaz (urządzenie pozwalające na transport osób na wózkach inwalidzkich na poszczególne sceny). Toalety oraz windy znajdujące się w budynku są nieprzystosowane dla osób niepełnosprawnych. W Domu Kultury „Borki” w roku 2011 został częściowo ułatwiony dostęp dla osób niepełnosprawnych fizycznie poprzez wykonanie przez Spółdzielnię Mieszkaniową „Budowlani” schodów z podjazdem dla wózków. Zaznaczyć należy jednak, że nie jest to profesjonalny podjazd. Radomska biblioteka w miarę możliwości stara się być placówką otwartą na osoby niepełnosprawne. W lokalach bibliotecznych, jeśli pozwalają na to warunki budowlane wynajmowanych obiektów, instalowane są ułatwienia dla osób niepełnosprawnych, np. przed budynkiem Biblioteki Głównej zainstalowany jest dźwig dla osób poruszających się na wózkach, a w wyremontowanym w 2011 roku budynku filii nr 6 i 8 dla potrzeb osób niepełnosprawnych przystosowano toaletę, zakupiono również urządzenie umożliwiające pokonanie schodów. Najlepsza sytuacja jest w Domu Kultury „Idalin” oraz Ośrodku Kultury i Sztuki „Resursa Obywatelska”. Obie instytucje posiadają podjazdy dla wózków inwalidzkich oraz specjalne toalety dla niepełnosprawnych. W Resursie w ogólnie dostępnej dla widzów części budynku- galeriach, Sali Kameralnej i Widowiskowej nie ma barier utrudniających poruszanie się.

2.6 Zdrowie

Promocję zdrowia można określić jako proces umożliwiający jednostce oraz całej społeczności zwiększenie kontroli nad swoim zdrowiem i jego poprawy. Jednocześnie promocja zdrowia rozumiana w szerszym aspekcie obejmuje trzy podstawowe sfery oddziaływań: profilaktykę, edukację zdrowotną i ochronę zdrowia, które powinny wzajemnie się przenikać, wyznaczając tym samym nowe obszary działań.

Radomskie placówki służby zdrowia wdrażają te koncepcje realizując liczne programy zdrowotne, m.in.:

- wczesne wykrywanie i leczenie raka piersi
- profilaktyka cukrzycy i jej powikłań
- szczepienie przeciwko grypie dla mieszkańców powyżej 65 roku życia
- szczepienie przeciwko HPV
- Szczepienia przeciwko pneumokokom u dzieci
- Szczepienia przeciwko meningokokom dzieci
- profilaktyka układu krążenia
- profilaktyka raka prostaty
- zwalczanie otyłości i jej skutków
- terapia przeciwobrzękowa dla kobiet po mastektomii
- badania spirometryczne – wczesne wykrywanie i leczenie raka płuc.

Z punktu widzenia każdego mieszkańca Radomia, a w szczególności osób niepełnosprawnych niezmiernie istotna jest możliwość jak najszerszego korzystania z usług medycznych, w tym m.in. rehabilitacji.

W Radomiu funkcjonują trzy szpitale świadczące tego typu usługi :

1. Radomski Szpital Specjalistyczny im. dr Tytusa Chałubińskiego - placówka podlega Gminie Miasta Radomia;
2. Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Radomiu – placówka podlega Samorządowi Województwa Mazowieckiego;
3. Samodzielny Wojewódzki Zespół Publicznych Zakładów Psychiatrycznej Opieki Zdrowotnej im. dr Barbary Borzym – placówka podlega Samorządowi Województwa Mazowieckiego,

Z roku na rok placówki wykonują szereg zakupów aparatury medycznej i inwestycji zmierzających do poprawy świadczonych usług na rzecz osób niepełnosprawnych, a także dostosowania obiektów do ich specyficznych potrzeb.

W Radomskim Szpitalu Specjalistycznym funkcjonuje 18 oddziałów szpitalnych i 39 poradni specjalistycznych.. W latach 2008 – 2013 placówka dokonała szereg modernizacji i remontów.

Tabela 24

Remonty i modernizacje przeprowadzone w Radomskim Szpitalu Specjalistycznym w latach 2008-2013

2008	2009	2010	2011	2012	2013
Przebudowa sanitariatów w budynku głównym R.Sz.S. (segment F-parter w pobliżu wejścia głównego), pod kątem przystosowania dla potrzeb osób niepełnosprawnych	Przebudowa pomieszczeń w Zakładzie Opieki Długoterminowej	Budowa Oddziału Ginekologiczno-Położniczego, - etap II – budowa obiektu	Wykonanie i montaż balustrady zewnętrznej przy chodniku wejściowym do pawilonu O/Ginekologiczno-Położniczego.	Adaptacja pomieszczeń w budynku będącym dawną siedzibą O/Ginekologiczno-Położniczego, dla potrzeb Poradni Leczenia Uzależnień.	Przebudowa Oddziału Chorób Wewnętrznych wraz z wyposażeniem (data rozpoczęcia wrzesień 2012)
Przebudowa i adaptacja pomieszczeń dla Potrzeb Poradni Okulistycznych R.Sz.S.		Adaptacja pomieszczeń i uruchomienie cyfrowego zestawu RTG w Zakładzie Diagnostyki Obrazowej.	Wymiana 2 wind w budynku Poradni Specjalistycznych przy ul. Lekarskiej 4, w ramach realizacji projektu- wykonanie robót budowlanych w budynku Poradni Specjalistycznych przy ul. Lekarskiej 4 wraz z wyposażeniem i zagospodarowaniem terenu wokół budynku.		

Tabela nr 25

Zakup sprzętu i aparatury medycznej służące poprawie opieki nad osobami niepełnosprawnymi w latach 2008-2012

2008	2009	2010	2011	2012
<p>Oddział Rehabilitacji: Lampa Solux –2 szt, Aparat do elektroterapii – 2 szt, Stół rehabilitacyjny – 8 szt. Łóżka rehabilitacyjne – 30 szt. Łóżka pionizacyjne – 10 szt. Ssak elektryczny – 1 szt. Sprzęt komputerowy</p>	<p>Oddział Rehabilitacji: Konstrukcja przyścienna dla aparatów-1 szt. Sprzęt komputerowy</p>	<p>Oddział Rehabilitacji: Sprzęt komputerowy</p>	<p>Oddział Rehabilitacji: Kuchnia parafinowa– 1 szt. Materac p.odleżynowy pneumatyczny – 2 szt</p>	<p>Oddział Rehabilitacji: Balansowa platforma treningowa – 1szt., Rotor elektryczny – 1 szt. Sprzęt komputerowy</p>
<p>Z.R. –Ośrodek Rehabilitacji Diennej: Diatermia – 1szt. Laser biost.–2 szt Aparat do masażu uciskowego- 1szt. Diadynamic – 1szt. Ap. do elektro- terapii- 3 szt, Ap.do ter. prądami interferencyjnymi – 3 szt. Aparat do krioterapii – 1 szt, Ap. do terapii ultradźwiękowej – 1szt. Ap. do terapii skojarzonej – 1szt. Ap. do terapii mikrofalowej – 1szt. Ap. do terapii krótkofalowej – 1szt. Lampa Solux – 1 szt Rower treningowy – 2szt. Rotor – 1 szt. Stymulator 2-kanalowy – 1 szt, Szyna do ćwiczeń stawu kolanowego – 1szt, Stół do masażu – 2szt. Stół rehabilitacyjny – 3 szt. Wanna do masażu kończyn – 1szt</p>	<p>Z.R. –Ośrodek Rehabilitacji Diennej: Sprzęt komputerowy</p>	<p>Z.R. –Ośrodek Rehabilitacji Diennej: Laser biostymulacyjny – 1 szt.</p>	<p>Z.R. –Ośrodek Rehabilitacji Diennej: Aparat do magnetoterapii – 2szt. Aparat do krioterapii – 1 szt</p>	<p>Z.R. –Ośrodek Rehabilitacji Diennej: Sprzęt komputerowy</p>

W najbliższych latach placówka będzie kontynuowała realizację profilaktycznych programów zdrowotnych w ramach kontraktu z Narodowym Funduszem Zdrowia przewidywany umową na każdy rok, Gminą Miasta Radomia oraz ze środków Programu Norweskiego obejmującego profilaktykę raka płuc oraz nowotworów głowy i szyi, którego całkowity koszt wynosi 9 447 718,00 zł W latach 2014-2017 planowana jest budowa Centrum Rehabilitacji, która zależna będzie od wysokości środków na zadanie. Szacowany koszt całkowity dokumentacji, budowy wraz z wyposażeniem wynosi 30 mln zł. Natomiast na rok 2017 zaplanowany został zakup sprzętu i wyposażenia dla potrzeb Centrum Rehabilitacji w kwocie 10 mln zł. W latach 2015-2017 Radomski Szpital Specjalistyczny przewiduje remonty i modernizację m.in. Poradnie specjalistyczne dla dzieci, Poradnia Neurologiczna dla dorosłych, Poradnia skórno-wenerologiczna, Poradnie stomatologiczne znajdujące się w budynek przy ul. Lekarskiej, zagospodarowanie terenu wokół budynku, remonty i modernizację starego budynku po Oddziale Ginekologiczno-Położniczym dla potrzeb poradni specjalistycznych, Oddziału Chirurgii Naczyniowej wraz z wyposażeniem, Oddziału Chirurgii Ogólnej wraz z wyposażeniem oraz Oddziału Ortopedyczno-Urazowego wraz z wyposażeniem.

Istotnym jest zatem, aby radomskie placówki ochrony zdrowia współpracowały ze sobą tworząc wspólnie pełen pakiet usług w zakresie leczenia i rehabilitacji osób niepełnosprawnych, a także szeroko rozumianej profilaktyki zdrowotnej.

2.7 Komunikacja, budownictwo i infrastruktura drogowa.

Osoby niepełnosprawne mają prawo do niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia oraz do korzystania na zasadzie równości z praw i obowiązków ustanowionych dla ogółu obywateli – bez względu na rodzaj, przyczynę i stopień niepełnosprawności. Wymaga to podjęcia szeregu działań, zmierzających do stworzenia takich warunków, aby osoby niepełnosprawne mogły samodzielnie funkcjonować w środowisku. Ważnym problemem są istniejące bariery architektoniczne i urbanistyczne w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej jak i w budynkach użyteczności publicznej, a także bariery transportowe wynikające z niedostatecznego dostosowania infrastruktury komunikacyjnej.

W Radomiu sieć komunikacji zbiorowej składa się z 24 linii autobusowych. Linie obsługiwane są przez dwóch przewoźników, gminnego i prywatnego obsługującego 30 % zadań przewozowych. Zgodnie z wymogami Miejskiego Zarządu Dróg i Komunikacji Miejskiej systematycznie poprawia się dostosowanie autobusów do potrzeb osób niepełnosprawnych i obecnie wynosi:

1. Liczba autobusów niskopodłogowych:

ITS Michalczewski 59 szt. – 100%

MPK 114 szt. – 90%

Kursy wykonywane autobusami niskopodłogowymi są zaznaczone w rozkładach jazdy na przystankach poprzez podkreślenie godziny odjazdu.

2. Liczba autobusów wyposażonych w system zapowiedzi głosowych przystanków wynosi 55 szt.

3. Liczba autobusów wyposażona w wysuwaną ręcznie rampę dla osób niepełnosprawnych wynosi 122 szt.

Od 1994 roku w Radomiu uruchomiono specjalistyczny transport dla osób niepełnosprawnych, który funkcjonuje w systemie „BUS – TAXI”. Bezpośrednią realizacją usług zajmuje się Dział Przewozu Osób Niepełnosprawnych MZDiK

Obecnie Miejski Zarząd Dróg i Komunikacji dysponuje 9 pojazdami zakupionymi m.in. dzięki dofinansowaniu z PFRON:

- 5 samochodów 8+1-osobowych z windą (Fiat Ducato) zakupionych w 2004r.
- 1 samochód 11+1-osobowy z windą (Peugeot) zakupiony w 2004r.
- 1 samochód 19+1-osobowy z podjazdami (W Crafter) zakupiony w 2010r.
- 1 samochód 8+1-osobowy z windą (Renault Trafic) zakupiony w 2012r.
- 1 samochód 11+1-osobowy z windą (Renault Master) zakupiony w 2012r.

Z roku na rok rośnie jednak zapotrzebowanie na tego typu usługi.

Tabela nr 26

Wielkość zadań przewozowych w latach 2008-2012 realizowanych przez Miejski Zarząd Dróg i Komunikacji w Radomiu

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
Ilość ogółem przewiezionych osób niepełnosprawnych	42 133	47 993	44 726	45 576	52 766
W tym osób niepełnosprawnych na wózkach inwalidzkich	10 424	10 823	11 819	11 747	11 382
Ilość obsłużonych zgłoszeń indywidualnych	977	951	1 144	1 194	1 529
Ilość km wykonanych z osobami niepełnosprawnymi	248 141	266 353	259 032	243 958	248 864
W tym km wykonane z osobami niepełnosprawnymi na wózkach inwalidzkich	62 035	60 301	65 661	56 019	47 990

Cele wyjazdów to głównie przejazdy na leczenie, zabiegi rehabilitacyjne do szkół integracyjnych i integracyjnych uczelni. Ze względu na coraz większe zapotrzebowanie na przejazdy „BUS – TAXI” oraz skromność taboru występują trudności z punktualnym dowożeniem dzieci do szkół integracyjnych. Niezbędnym staje się zatem zakup kolejnych samochodów przystosowanych do przewozu osób niepełnosprawnych.

Wiele do zrobienia jest też w zakresie likwidacji barier urbanistycznych w rejonach skrzyżowań i przejść dla pieszych. Wciąż zbyt wiele jest takich miejsc na mapie Radomia, gdzie zbyt wysoki krawężnik stanowi dla osoby niepełnosprawnej poruszającej się na wózku przeszkodę trudną do pokonania. Musi ona korzystać z pomocy osób trzecich by poruszać się po mieście. Niewiele jest też w Radomiu sygnalizacji świetlnych, gdzie zainstalowane są również dodatkowe sygnalizatory dźwiękowe.

Nowe inwestycje drogowe są już wykonywane z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych. Nawierzchnie chodników w okolicach przejść dla pieszych wykonywane są ze specjalnych płyt antypoślizgowych tzw. bąbelków i obniżane krawężniki. Ponadto na etapie prac bieżącego utrzymania zarówno znaków pionowych, oznakowania poziomego, urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego i sygnalizacji świetlnych sukcesywnie wdrożone są elementy uwzględniające potrzeby osób niepełnosprawnych takie jak stosowanie widocznych elementów wygrodzień typu słupki biało –czerwone, wyznaczanie stanowisk dla osób niepełnosprawnych (również w nowo realizowanych inwestycjach), przestrzeganie przepisów w zakresie skrajni eliminując elementy wystające mogące stanowić zagrożenie bezpieczeństwa ruchu, doposażenie sygnalizacji świetlnych w sygnalizatory akustyczne dźwiękowe dla pieszych m. in. w roku 2013 Struga/Zbrowskiego, czy uzupełnienie po awariach np. Żółkiewskiego/Mieszka I/Chrobrego.

W roku 2014 MZDiK planuje 8 szt. zakup autobusów przegubowych, niskopodłogowych wyposażonych w udogodnienia dla osób niepełnosprawnych tj. system głosowych i wizualnych zapowiedzi przystanków, rampę umożliwiającą wjazd wózków inwalidzkich, oznakowanie kolorem żółtym wejść do pojazdu oraz krawędzi wewnątrz pojazdu – zakup ten będzie współfinansowany ze środków Unii Europejskiej.

W ramach wdrożenia karty miejskiej i systemu dynamicznej informacji pasażerskiej współfinansowanego przez UE wszystkie autobusy komunikacji miejskiej wyposażone zostaną w system głosowych i wizualnych (wewnątrz pojazdów na dwóch tablicach elektronicznych) zapowiedzi przystanków, 44 przystanki zostaną wyposażone w elektroniczne tablice diodowe, prezentujące informację o rozkładach jazdy w czasie rzeczywistym. Informacje te będą prezentowane w kolorze żółtym na czarnym tle, wysokość znaków 5 cm co poprawi czytelność informacji pasażerskiej szczególnie dla osób słabowidzących.

Przy kolejnych przetargach na obsługę linii komunikacyjnych (rok 2017, 2018) będą stawiane warunki wykonawcom świadczącym usługi przewozowe taborem wyłącznie niskopodłogowym, z wyposażeniem pojazdów ułatwiających korzystanie z nich przez osoby słabowidzące lub niepełnosprawnych, tj. system głosowych i wizualnych zapowiedzi przystanków, oznakowanie krawędzi wewnątrz pojazdów oraz wejść do pojazdów w kolorze żółtym, rampę dla wózków inwalidzkich.

Istotnym elementem integracji osób niepełnosprawnych ze środowiskiem jest mieszkalnictwo chronione. Idea mieszkań chronionych jest specyficzną formą pomocy społecznej ukierunkowanej na pomoc m.in. osobom niepełnosprawnym. Dzięki mieszkaniom chronionym możliwe jest usamodzielnienie osób niepełnosprawnych i „zaistnienie” ich w środowisku na pełnoprawnych zasadach. Taka forma pomocy stanowi możliwość integracji osób niepełnosprawnych ze społecznością lokalną i maksymalnie dobre warunki do podejmowania wyzwań w codziennym życiu.

W Radomiu mieszkalnictwo chronione dla osób niepełnosprawnych nie jest jednak realizowane. Z informacji Radomskiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego „Administrator” wynika, że w Radomiu nie utworzono ani jednego mieszkania chronionego dla osób niepełnosprawnych. Nie jest również planowane podejmowanie jakichkolwiek działań w tym zakresie.

2.8 Niepełnosprawny w Urzędzie

W Urzędzie Miejskim w Radomiu przy ulicy Kilińskiego funkcjonuje Biuro Obsługi Mieszkańca. Tu osoby niepełnosprawne, podobnie jak i inni mieszkańcy mogą uzyskać informacje z zakresu spraw realizowanych przez Urząd Miejski. Dwóch pracowników Biura posługuje się językiem migowym. Złożenie wniosku o wymianę dowodu osobistego odbywa się również w domach osób niepełnosprawnych. Urzędnik Magistratu dojeżdża do miejsca zamieszkania osoby chcącej złożyć wniosek, która sama nie może stawić się w Urzędzie. Ponadto osoba niepełnosprawna, która ma do załatwienia sprawy urzędowe może przez telefon zamówić sobie transport BUS - TAXI. Z kolei za pośrednictwem internetu można uzyskać druki wniosków do załatwienia sprawy np. pobrać wniosek o wymianę dowodu osobistego, wydanie karty parkingowej dla osób niepełnosprawnych.

Wydziały Urzędu Miejskiego w Radomiu zajmują trzy budynki - przy ulicy Kilińskiego, Żeromskiego oraz Moniuszki. Budynek przy ulicy Kilińskiego jest w pełni dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach. Jest podjazd do budynku, drzwi przesuwne, zaś wewnątrz znajdują się sanitariaty dostosowane do potrzeb niepełnosprawnych mieszkańców oraz windy. W Urzędzie Stanu Cywilnego przy ul. Moniuszki została przystosowana winda dla osób niepełnosprawnych. Na terenie Radomia istnieje możliwość parkowania w całej strefie płatnego parkowania bez dodatkowych opłat dla osób posiadających kartę parkingową osoby niepełnosprawnej.

Gmina Miasta Radomia organizuje Konkursy skierowane do organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych. W latach 2008-2010 realizowane były Konkursy w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych. Gmina Miasta Radomia dofinansowała również zakup wózków do rugby dla Stowarzyszenia Aktywnej Rehabilitacji. W 2011 roku powstał Gminny Program Zdrowia Psychicznego na lat 2011- 2015 skierowany do niepełnosprawnych osób chorych psychicznie oraz ich rodzin. W ramach tego Programu realizowane są od 2012 r. Konkursy dla organizacji pozarządowych działających na rzecz osób z chorobami psychicznymi oraz ich rodzin.

W latach 2007 -2009 Ośrodek Informacji uczestniczył wraz ze Stowarzyszeniem Przyjaciół Integracji w Ogólnopolskiej Kampanii Parkingowej pn. „Czy naprawdę chciałbyś być na nasz miejscu?” poświęconej zmianą ustawy prawa o ruchu drogowym. Dzięki Kampanii od 4 września 2010 r. zaczęły obowiązywać nowe przepisy ruchu drogowego. Zgodnie z ustawą z dnia 22 lipca 2010 r. o zmianie o Prawo o ruchu drogowym kierowcy, którzy bezprawnie parkujący na „kopertach na parkingach pod centrami handlowymi jak i osiedlowych uliczkach zostaną ukarani mandatem w wysokości 500 zł.

Gmina Miasta Radomia finansuje działalność pięciu Warsztatów Terapii Zajęciowej, które oferują

zajęcia dla osób niepełnosprawnych z terenu Radomia o różnych rodzajach niepełnosprawności (niewidomych, upośledzonych umysłowo, niepełnosprawnych ruchowo oraz niedosłyszących).

Gmina Miasta Radomia realizuje projekt pn. „Bezpłatny Internet dla mieszkańców Radomia zagrożonych wykluczeniem cyfrowym” współfinansowany ze środków unijnych. Jego głównym celem jest zapewnienie dostępu do Internetu 1500 gospodarstw domowym z terenu Gminy Miasta Radomia, zagrożonych wykluczeniem cyfrowym z powodu trudnej sytuacji materialnej lub niepełnosprawności. Z tej liczby 500 gospodarstw domowych zostanie wyposażonych w sprzęt komputerowy z uwzględnieniem specjalnych potrzeb osób niepełnosprawnych. Dla uczestników projektu zostaną zorganizowane szkolenia z zakresu obsługi uruchomionego łącza, podstaw komunikacji elektronicznej, obsługi komputera oraz podstawowego oprogramowania. W przypadku osób niepełnosprawnych, które mają trudności z poruszaniem się, szkolenia indywidualne odbędą się w domach. Gmina Miasta Radomia zakupiła 457 zestawów komputerowych typu All in One HP8300 (23” monitor zintegrowany w jednej obudowie ze stacją roboczą). Będą też dostępne 43 stanowisk specjalistycznych dla niepełnosprawnych uczestników (osób niewidzących, niedowidzących, z porażeniami kończynowymi).

W 2011 r. Gmina Miasta Radomia przystąpiła do konkursu organizowanego przez Fundację Instytut Rozwoju Regionalnego pn. „Samorząd Równych Szans”, zdobywając tytuł Samorządu Równych Szans 2011 i statuetkę za projekt pn. „Bezpłatny Internet dla mieszkańców Radomia zagrożonych wykluczeniem cyfrowym”

W Wydziale Zdrowia i Polityki Społecznej Urzędu Miejskiego jest wyodrębniony Referat Ośrodek Informacji dla Osób Niepełnosprawnych. Głównym zadaniem referatu jest udzielanie i upowszechnianie informacji służących osobom niepełnosprawnym w celu uzyskania właściwej pomocy i wsparcia, a także wyrównywanie szans tych osób w społeczeństwie. Służy także informacją i radą podmiotom prowadzącym działalność na rzecz osób niepełnosprawnych oraz pracodawcom chcącym zatrudniać osoby niepełnosprawne. Referat zajmuje się również wydawaniem kart parkingowych dla osób niepełnosprawnych oraz placówek zajmujących się opieką, rehabilitacją lub edukacją tych osób.

Na lata 2013-2014 Gmina Miasta Radomia ze środków unijnych jest realizatorem projektu „Po prostu pracuj – aktywizacja osób niepełnosprawnych Radomia w latach 2013-2014”. Celem głównym projektu jest aktywizacja społeczno-zawodowa 10 osób niepełnosprawnych i poprawa dostępu do zatrudnienia tych osób do VI 2014r. W ramach projektu zaplanowano dla uczestników projektu wsparcie psychologiczne i psychospołeczne, kursy i szkolenia, poradnictwo zawodowe, staże, praktyki zawodowe, zatrudnienie subsydiowane. W ramach projektu zatrudniony będzie asystent osobisty, którego zadaniem będzie wsparcie osób niepełnosprawnych w podjęciu przez nich pracy, usamodzielnienia się i wyjścia z systemu pomocy społecznej.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Radomiu zapewnienia kompleksową obsługę osób niepełnosprawnych poprzez prewencje rentową i wypadkową, zapewnienie dostępności i kontroli przestrzeni elektronicznej ZUS dla środowiska tych osób, podejmowanie działań mających na celu zwiększenie zatrudnienia osób niepełnosprawnych w ZUS a także umożliwienie zdobycie doświadczenia zawodowego w ZUS poprzez odbywanie praktyk studenckich oraz staży zawodowych. Pracownicy przeszkoleni są

w zakresie posługiwania się językiem migowym. ZUS Oddział w Radomiu współpracuje z organizacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych m.in. z Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie organizacji Dnia Otwartego w ZUS dla Osób Niepełnosprawnych oraz corocznej aktualizacji Informatora dla Osób Niepełnosprawnych. ZUS współpracuje również ze Stowarzyszeniem Przyjaciół Integracji w ramach podpisanego w 2008 r. porozumienia o współpracy. W Oddziale w Radomiu, jak i podległych inspektoratach wszystkie wejścia, bramy i furtki są dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych, a także dojścia główne i drogi wewnętrzne. Zamontowane są również pochylnie dla osób na wózkach inwalidzkich. Dźwigi osobowe dostosowane dla niepełnosprawnych zamontowane są w Radomiu i czterech inspektoratach: Grójcu, Kozienicach, Przysusze i Lipsku. W Oddziale w Radomiu oraz Inspektoracie w Grójcu są również dostępne urzędomy, popularnie nazywane „zusomatem” - jest to samoobsługowe urządzenie przeznaczone dla wszystkich klientów Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, które jest dostosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej przy ul. Limanowskiego to kolejna instytucja do której zgłaszają się osoby niepełnosprawne. Budynek jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych. Posiada podjazdy do budynku, toalety dla osób niepełnosprawnych, a także windę. W MOPS funkcjonuje Dział Obsługi Mieszkańca oraz Dział Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych gdzie osoba niepełnosprawna może uzyskać informacje, pobrać druki wniosków oraz załatwić wszystkie sprawy. Pracownicy Działu posługują się również językiem migowym. Na stronie internetowej Ośrodka są umieszczone również formularze wniosków, które można pobrać.

Miejski Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności przy ul. Wyścigowej 16 orzeka o stopniu niepełnosprawności do celów poza rentowych (np.: w celu skorzystania z ulg komunikacyjnych, podatkowych, zatrudnienia, uczestnictwa w terapii zajęciowej itp.). Ponadto do zadań Zespołu należy ustalanie uprawnień dzieci do zasiłku pielęgnacyjnego poprzez orzeczenie niepełnosprawności. Budynek dostosowany jest do potrzeb osób niepełnosprawnych poprzez podjazd dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich.

2.9 Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Osoby niepełnosprawne napotykać na szereg niekorzystnych zjawisk utrudniających im samodzielne życie i rozwiązywanie podstawowych problemów bytowych, ekonomicznych, wychowawczych i opiekuńczych, dlatego wymagają kompleksowej pomocy we wszystkich sferach życia. Złożoność działań jakie należy podejmować akcentuje konieczność zapewnienia dialogu i współdziałania wielu instytucji, organizacji pozarządowych i kościelnych.

W 2010 r. powstało Centrum Organizacji Pozarządowych referat Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Urzędu Miejskiego w Radomiu, który mieści się w siedzibie przy ul. Struga 1 w Radomiu. Celem jego powstania, aby pomagać w zabezpieczaniu najpilniejszych potrzeb radomskich organizacji pozarządowych, których zarejestrowanych jest w naszym mieście ponad pół tysiąca. Większość z nich zaś

nie posiada własnej sali, umożliwiającej spotkania w szerokim gronie członków. Wszystkie mogą bezpłatnie korzystać z sali konferencyjnej w Centrum Organizacji Pozarządowych. Mają tu miejsce na zebrania i szkolenia, mogą też korzystać ze sprzętu komputerowego, dostępu do internetu, poczty elektronicznej. Członkowie organizacji pozarządowych mogą liczyć na bezpłatną pomoc prawną i księgową, aby zapewnić właściwe funkcjonowanie formalno-prawne organizacji. Pracownicy COP pomagają w pozyskiwaniu środków na działalność stowarzyszeń, a także w rozliczaniu dotacji. Dla wygody członków stowarzyszeń, COP funkcjonuje w systemie dwuzmianowym i jest otwarte w godz. od 7.30 do 19.00. Centrum aktywnie propaguje kampanię związaną z przekazywaniem 1% podatku dochodowego od osób fizycznych na rzecz organizacji posiadających status pożytku publicznego. Świadczy bezpłatną pomoc w rozliczaniu PIT-ów mieszkańców Radomia chcących wesprzeć działalność wybranej organizacji.

Centrum Organizacji Pozarządowych zajmuje się merytoryczną i organizacyjną obsługą działalności Powiatowej Społecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych. Opracowuje informator pn "Organizacje pozarządowe działające na terenie Radomia na rzecz osób niepełnosprawnych" udostępnia go osobom niepełnosprawnym, ich rodzinom, placówkom, instytucjom oraz podmiotom sektora NGO. Corocznie organizuje świąteczne kiermasze wyrobów Warsztatów Terapii Zajęciowej.

W Radomiu funkcjonuje 25 aktywnych organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych. Ponadto działa 61 organizacji o charakterze pomocowym, które również podejmują działania na rzecz osób niepełnosprawnych.

3. DZIAŁANIA PODEJMOWANE NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W GMINIE MIASTA RADOMIA

3.1 Główne instytucje administracji samorządowej realizujące zadania na rzecz osób niepełnosprawnych.

Sprawami osób niepełnosprawnych na terenie Radomia zajmuje się wiele instytucji i organizacji. Część z nich to instytucje publiczne, których działania są skierowane do wszystkich mieszkańców miasta, a więc także osób niepełnosprawnych. Są to m.in. :

- wydziały Urzędu Miasta Radomia
- Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Radomiu
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
- Zakład Ubezpieczeń Społecznych
- Powiatowy Urząd Pracy
- Miejski Zarząd Dróg i Komunikacji
- placówki kulturalne – domy kultury, muzea, teatr
- placówki oświatowe,

- placówki służby zdrowia – szpitale, poradnie specjalistyczne, przychodnie rejonowe

3.2 Realizacja Samorządowego Programu na Rzecz Osób Niepełnosprawnych Miasta Radomia w latach 2008 – 2013.

Samorządowy Program na Rzecz Osób Niepełnosprawnych Miasta Radomia w latach 2008 – 2013 został przyjęty uchwałą Rady Miejskiej nr 312/2008 z dnia 31 marca 2008 roku do którego przyjęto zmiany Uchwałą Rady Miejskiej w Radomiu nr 340/2008 z dnia 26 maja 2008r.

Propozycje zawarte w programie zdefiniowały cele uznane za priorytetowe dla lokalnej polityki społecznej oraz zdefiniowały działania służące ich realizacji. Podejmowane w ramach programu działania zostały zaprojektowane z myślą o osobach niepełnosprawnych zamieszkujących Gminę Miasta Radomia i przyczyniły się do rozwiązania konkretnych problemów właśnie tych osób w oparciu o zidentyfikowane zasoby infrastrukturalne, organizacyjne i ludzkie. W obszarze szeroko rozumianej problematyki niepełnosprawności można zauważyć, że priorytety i zadania realizowane w ramach tych priorytetów zostały nakreślone prawidłowo. Powodzenie działań zależało w głównej mierze od odpowiedniego zaplanowania finansowego (środki PFRON, gminne i poza sferą finansów publicznych).

Gmina Miasta Radomia otrzymała dofinansowanie z funduszy unijnych w ramach:

1. Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego:

- „Budowa i przebudowa drogi gminnej – ulicy Dębowej oraz przebudowa drogi gminnej – ulicy Lustrzanej wraz z obsługą Cmentarza Rzymskokatolickiego od strony północnej”. W ramach tej inwestycji została zaplanowana budowa chodników z podjazdami dla wózków, przejścia dla pieszych z sygnalizacją dźwiękową oraz parking z miejscami dla osób niepełnosprawnych – projekt realizowany przez Miejski Zarząd Dróg i Komunikacji Miejskiej
- Budowa obwodnicy południowej w Radomiu” – w ramach tej inwestycji została zaplanowana budowa chodników z podjazdami dla wózków i przejścia dla pieszych z sygnalizacją dźwiękową – projekt realizowany przez Miejski Zarząd Dróg i Komunikacji Miejskiej.

2. Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka

- „Bezpłatny Internet dla Mieszkańców Radomia zagrożonych wykluczeniem cyfrowym”. Głównym celem projektu jest zapewnienie dostępu do Internetu dla 1500 gospodarstw domowych z terenu Gminy Miasta Radomia, w których zamieszkują osoby niepełnosprawne zagrożone wykluczeniem cyfrowym z powodu trudnej sytuacji materialnej lub niepełnosprawności. 500 gospodarstw domowych objętych projektem zostanie wyposażonych w sprzęt komputerowy z uwzględnieniem specjalnych potrzeb osób niepełnosprawnych. Dla uczestników projektu zostaną zorganizowane również szkolenia z zakresu obsługi uruchomionego łącza, podstaw komunikacji elektronicznej, obsługi komputera oraz podstawowego oprogramowania. Szczególne potrzeby osób niepełnosprawnych uwzględniono w kontekście planowanych zakupów sprzętu komputerowego – zestawy komputerowego – zestawy przeznaczone dla osób niepełnosprawnych będących

beneficjentami ostatecznymi projektu są wyposażone w specjalistyczne peryferia umożliwiające możliwie komfortowe i efektywne wykorzystanie komputerów, oprogramowania i narzędzi komunikacji elektronicznej. Przewidziane w projekcie szkolenia dla osób niepełnosprawnych są realizowane w odpowiednio przystosowanych lokalach, stosownie do potrzeb osoby niepełnosprawnej mają zapewniony dowóz na te szkolenia. Dodatkowo dla osób niepełnosprawnych, które z powodu swojej niepełnosprawności nie mogą uczestniczyć w szkoleniach grupowych, przewiduje się organizację szkoleń indywidualnych odbywających się w domach. Projekt ten realizowany jest przez Wydział Teleinformatyczny Urzędu Miejskiego w Radomiu.

3. W ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki

- „Małymi stópkami w wielki świat – uruchomienie nowych oddziałów i zajęcia dodatkowe dla dzieci w radomskich przedszkolach w latach 2010-2013”. W projekcie zaplanowano uczestnictwo 50 dzieci niepełnosprawnych - projekt realizowany jest przez Wydział Edukacji, Sportu i Turystki;
- „Wiedza to podstawa – zajęcia dodatkowe i wyrównawcze dla uczniów radomskich podstawówek w latach 2009 – 2011”. W projekcie uczestniczyło 43 dzieci niepełnosprawnych - projekt realizowany był przez Wydział Edukacji, Sportu i Turystki;
- „Z problemem do poradni – zajęcia dla uczniów/uczennic korzystających z poradni psychologiczno-pedagogicznych w Radomiu w latach 2010-2012”. W projekcie zaplanowano uczestnictwo 92 dzieci niepełnosprawnych - projekt realizowany jest przez Wydział Edukacji, Sportu i Turystki;
- „Prosta sprawa – kwalifikacje to podstawa; zajęcia dodatkowe i wyrównawcze dla uczniów/uczennic radomskich szkół zawodowych w latach 2011-2014”. W projekcie zaplanowano uczestnictwo 21 dzieci niepełnosprawnych - projekt realizowany był przez Wydział Edukacji, Sportu i Turystki;
- „Krok w lepsze jutro – zajęcia dodatkowe i wyrównawcze dla uczniów radomskich gimnazjów w latach 2011 – 2013”. W projekcie zaplanowano uczestnictwo 163 dzieci niepełnosprawnych - projekt realizowany jest przez Wydział Edukacji, Sportu i Turystki;
- „Dobry zawód – lepsza przyszłość; zajęcia dla uczniów/uczennic radomskich szkół zawodowych w latach 2011-2013”. W projekcie zaplanowano uczestnictwo 163 dzieci niepełnosprawnych - projekt realizowany jest przez Wydział Edukacji, Sportu i Turystki;
- „Indywidualizacja procesu nauczania w klasach I-III radomskich szkół podstawowych”. W projekcie zaplanowano uczestnictwo 23 dzieci niepełnosprawnych - projekt realizowany jest przez Wydział Edukacji, Sportu i Turystki.
- „Przedsiębiorczość, kwalifikacje, praca-wsparcie szkoleniowo-doradcze i finansowe dla Radomian chcących uruchomić działalność gospodarczą”. W ramach projektu zakwalifikowano 7 osób niepełnosprawnych (6 mężczyzn i 1 kobietę) z czego ostatecznie firmy założyło 3 mężczyzn. Projekt ten realizowany był w latach 2011-2012 przez Biuro Obsługi Inwestora.

4. W ramach Europejskiego Funduszu Regionalnego:

- „Termomodernizacja budynku biblioteki publicznej w Radomiu wraz z wymianą wyposażenia na energooszczędne oraz dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych”. Projekt realizowany był w latach 2009-2012 przez Miejska Biblioteka Publiczna w Radomiu im. Józefa A. i Andrzeja S.

Załuskich w Radomiu przy partnerstwie Gminy Miasta Radomia oraz Spółki Rewitalizacyjnej.

- „Modernizacja i doposażenie radomskich domów pomocy społecznej towarzyszącej im infrastruktury pomocniczej”, którego beneficjentem była Gmina Miasta Radomia – współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Projektem objęte zostały 4 placówki:

Dom Pomocy Społecznej Nad Potokiem im. Bohdany „Danuty” Kijewskiej przy ul. A. Struga 88

Dom Pomocy Społecznej Weterana Walki i Pracy przy ul. Wyścigowej 16

Dom Pomocy Społecznej im. Św. Kazimierza przy ul. Garbarskiej 35

Dom Pomocy Społecznej przy ul. Rodziny Ziętałów 13.

Dzięki zadaniom realizowanym w ramach projektu wykonano już szereg prac modernizacyjnych i doposażono 4 radomskie domy pomocy społecznej. W Domu Pomocy Społecznej Walki i Pracy między innymi wykonano termomodernizację 4 budynków, doposażono pralnię, kuchnię, pokój kąpielowy. Zakupiono sprzęt rehabilitacyjny (łóżka), medyczny, sprzęt komputerowy, centralę telefoniczną. W Domu Pomocy społecznej im. Św. Kazimierza między innymi: wykonano termomodernizację budynku głównego, zmodernizowano jego dach oraz wejście. Doposażono kuchnię, łazienki, pralnie, gabinet pomocy doraźnej oraz pomieszczenia socjalne. Zakupiono także sprzęt medyczny, w tym podnośnik dla osób niepełnosprawnych. W Domu Pomocy Społecznej Nad Potokiem im. Bohdany ‘Danuty’ Kijewskiej dzięki projektowi wykonano instalację sygnalizacji pożaru w jednym z budynków oraz zabudowane szafy w części pokoi mieszkańców. Zakupiono także wyposażenie do pokoi mieszkalnych, świetlic (sprzęt RTV), kuchni, pralni. Zakup łóżek rehabilitacyjnych oraz innego sprzętu specjalistycznego (laser, urządzenie do elektroterapii itp.) pozwoliły powiększyć zakres usług świadczonych mieszkańcom. W Domu Pomocy Społecznej przy ul. Ziętałów 13 dzięki wykonanym robotom budowlanym zaadoptowano budynek do potrzeb DPS, a następnie go rozbudowano. Kolejne zadania to między innymi: wyposażenie pokoi mieszkalnych, gabinetu pomocy doraźnej, pracowni terapeutycznych, kuchni, pralni. Zakupiono także sprzęt medyczny, rehabilitacyjny, komputerowy, meble i wyposażenie ogrodowe. Dzięki tym nakładom unowocześniona została baza lokalowa placówek, a dodatkowe często specjalistyczne wyposażenie podniosło poziom i rozszerzyło zakres usług świadczonych mieszkańcom.

W ramach projektu „Modernizacja i doposażenie radomskich domów pomocy społecznej i towarzyszącej im infrastruktury pomocniczej” w latach 2010-2011 dalsze znaczne nakłady przeznaczono na infrastrukturę służącą pomocy społecznej. I tak: w 3 domach zostały zmodernizowane podłogi, jeden budynek został poddany termomodernizacji. Wykonano budowę nowych łazienek w 2 budynkach, przebudowę odcinka kanalizacji sanitarnej oraz wykonanie podjazdu dla osób niepełnosprawnych w jednym budynku. Zrealizowano zakupy wyposażenia między innymi: sprzętu medycznego, rehabilitacyjnego, kuchennego, pralniczego, mebli do pokoi mieszkańców (w tym specjalistycznych szafek z regulowanymi blatami dla osób niepełnosprawnych) w odczuwalny sposób poprawią komfort i jakość życia osób przebywających w domach pomocy społecznej. Wzbogacenie infrastruktury technicznej (monitoring terenu, elementy systemu sygnalizacji pożaru, modernizacja windy czy montaż agregatu prądotwórczego) poprawią bezpieczeństwo mieszkańców i pracowników.

- „Bezpłatny Internet dla Mieszkańców Radomia zagrożonych wykluczeniem cyfrowym” Celem projektu jest zapewnienie dostępu do Internetu 1500 gospodarstw domowym z terenu Radomia zagrożonych wykluczeniem cyfrowym z powodu trudnej sytuacji materialnej lub niepełnosprawności. Ponadto 500 gospodarstw domowych objętych projektem zostanie wyposażone w sprzęt komputerowy z uwzględnieniem specjalnych potrzeb osób niepełnosprawnych. Projekt realizowany jest przez Wydział Teleinformatyczny Urzędu Miejskiego.

W 2008 r. opracowano dokumentację techniczną na rozbudowę placówki oświatowo – edukacyjnej Publicznej Szkoły Podstawowej nr 18 przy ul. Ofiar Firleja 14 na kwotę 230.580 tys. zł. W latach 2009-2011 zrealizowano rozbudowę tej placówki na łączną kwotę ok. 9 mln zł.

W roku 2009 dokonano montażu windy w budynku administracyjnym przy ul. Moniuszki 9 na kwotę 224.124 tys. zł oraz montaż platformy dla niepełnosprawnych w budynku przy ul. Traugutta 30 na kwotę 39.692 tys. zł.

W roku 2011 wykonano nowy podjazd dla osób niepełnosprawnych wraz z przebudową schodów wejściowych do budynku Publicznego Gimnazjum nr 12 przy ul. Kruczej 2/10 na kwotę 99.938 tys. zł.

Natomiast w roku 2013 dostosowano do przepisów przeciwpożarowych obiekty służące rehabilitacji we związku z potrzebami osób niepełnosprawnych w Domu Pomocy Społecznej nad Potokiem im. Bohdany „Danuty” Kijewskiej przy ul. A. Struga 88 na kwotę 538.499 tys. zł, w tym dofinansowanie z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych wyniosło 266.250 tys. zł

W latach 2013-2014 realizowane jest zadanie „Adaptacja budynku przy ul. Dzierzkowskiej 9 na potrzeby Środowiskowego Domu Samopomocy i osób niepełnosprawnych”. Całkowity koszt zadania wynosi 2 422.734 tys. zł. , dofinansowanie z budżetu Wojewody Mazowieckiego w kwocie 1 100 tys. zł

4. CEL STRATEGICZNY: Zapewnienie warunków, możliwie pełnego funkcjonowania osób niepełnosprawnych w społeczności lokalnej Gminy Miasta Radomia.

4.1 Priorytet 1 : Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.

Zadania:

1. Zatrudnienie i rehabilitacja zawodowa

- pośrednictwo pracy i doradztwo zawodowe skierowane do osób niepełnosprawnych,
- zlecenie szkoleń zawodowych, przekwalifikowanie zawodowe osób niepełnosprawnych,
- aktywna polityka pozyskiwania pracodawców służąca tworzeniu miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych.

2. Promocja zatrudnienia osób niepełnosprawnych

- informowanie pracodawców i osób niepełnosprawnych o specyfice lokalnego rynku pracy,
- pozyskiwanie dodatkowych środków finansowych na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu,

- udzielanie pożyczek na rozpoczęcie działalności gospodarczej przez osoby niepełnosprawne,
- zwrot pracodawcom kosztów przystosowania stanowisk pracy do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- udział gminy Radom w programach PFRON (m.in. w „Programie wyrównywania różnic między regionami” - w ramach obszarów dostępnych dla Gminy Miasta Radomia),
- utworzenie Zakładu Aktywności Zawodowej dla dzieci z upośledzeniem umysłowym, które ukończyły naukę szkolną.

3. Poradnictwo zawodowe

- edukacja osób niepełnosprawnych w zakresie poruszania się po rynku pracy,
- spotkania z młodzieżą ze szkół specjalnych oraz uczestnikami warsztatów terapii zajęciowej,
- współpraca ze szkołami specjalnymi i ośrodkami szkolno-wychowawczymi.

4. Rehabilitacja społeczna i zawodowa w zakresie przywracania umiejętności niezbędnych w zakresie podejmowania pracy

- dofinansowanie kosztów funkcjonowania Warsztatów Terapii Zajęciowej.

Zakładane rezultaty:

- zmniejszenie wskaźnika bezrobocia wśród osób niepełnosprawnych,
- powstanie nowych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,
- zwiększenie potencjału osób niepełnosprawnych w zakresie możliwości zatrudnienia,
- wzrost świadomości osób niepełnosprawnych i pracodawców w zakresie możliwości zatrudnienia,
- poszerzanie form zatrudnienia: telepraca, zatrudnienie socjalne, itp.

Źródła finansowania: budżet Gminy Miasta Radomia, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

4.2 Priorytet 2: Rehabilitacja społeczna i zdrowotna osób niepełnosprawnych

Zadania:

1. Rozwijanie umiejętności społecznych oraz poprawa psychofizycznej sprawności osób niepełnosprawnych

- udzielanie dofinansowania do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych,
- dofinansowanie do zakupu przedmiotów rehabilitacyjnych i sprzętu ortopedycznego,
- rozpowszechnianie idei mieszkalnictwa chronionego dla osób niepełnosprawnych i ich opiekunów,
- dofinansowanie imprez sportowych, kulturalnych, rekreacyjnych i turystycznych.

2. System świadczeń:

- dofinansowanie transportu osób niepełnosprawnych,
- wydawanie legitymacji uprawniających do bezpłatnych przejazdów MPK,
- kierowanie niepełnosprawnych mieszkańców Radomia do zakładów opieki leczniczej,
- świadczenia opiekuńcze.

3. System opieki zdrowotnej:

- doposażenie Radomskiego Szpitala Specjalistycznego i Radomskiej Stacji Pogotowia Ratunkowego w sprzęt rehabilitacyjny,
- współpraca placówek ochrony zdrowia, szczególnie szpitali w celu utworzenia pełnego pakietu usług w zakresie leczenia i rehabilitacji osób niepełnosprawnych, a także rejestru świadczonych usług,
- realizacja programów profilaktycznych skierowanych do osób niepełnosprawnych.

Zakładane rezultaty:

- rozszerzenie i zwiększenie dostępności form pomocy społecznej kierowanej do osób niepełnosprawnych,
- poprawa jakości funkcjonowania osób niepełnosprawnych w społeczeństwie,
- podniesienie efektywności i jakości realizowanych zadań w oparciu o obowiązujący system prawny.

Źródła finansowania: budżet Gminy Miasta Radomia, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, budżet Województwa Mazowieckiego, Program Operacyjny „Kapitał Ludzki”.

4.3 Priorytet 3: Integracja społeczna osób niepełnosprawnych.

Zadania:

1. Likwidacja barier funkcjonalnych:

- likwidacja barier architektonicznych w gminnych budynkach użyteczności publicznej, ze szczególnym uwzględnieniem osób niepełnosprawnych z dysfunkcją narządu ruchu i narządu wzroku, m.in. likwidacja barier w Urzędzie Miejskim przy ul. Moniuszki, placówkach kulturalnych i oświatowych,
- likwidacja barier architektonicznych w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej,
- likwidacja barier w komunikowaniu się i technicznych, m.in. szkolenia urzędników obsługujących osoby niepełnosprawne, nauka języka migowego, a także szersze wykorzystanie internetu do obsługi niepełnosprawnych mieszkańców Radomia,
- likwidacja barier urbanistycznych dostosowywanie przejść dla pieszych i chodników do potrzeb osób niepełnosprawnych zwłaszcza poruszających się na wózkach, m.in. poprzez obniżanie krawężników, montaż płyt antypoślizgowych itp.
- wydawanie kart parkingowych dla osób niepełnosprawnych i placówek opiekujących się osobami niepełnosprawnymi.

2. Przeciwdziałanie wykluczeniu poprzez organizowanie integracyjnych zajęć edukacyjno-kulturalnych :

- wykorzystywanie placówek kulturalnych, sportowych i edukacyjnych do aktywizacji osób niepełnosprawnych i zagospodarowywania ich czasu wolnego poprzez rozwijanie zainteresowań, integrację, kształtowanie różnych umiejętności, itp.
- utworzenie kilkunastoosobowej reprezentacyjnej orkiestry muzycznej osób niepełnosprawnych.

3. Rozbudowa infrastruktury systemu pomocy społecznej:

- doposażenie Domów Pomocy Społecznej w sprzęt rehabilitacyjny oraz likwidacja barier architektonicznych,

4. Polityka transportowa Miasta:

- zakup samochodów przystosowanych do przewozu osób niepełnosprawnych w ramach BUS – TAXI,
- przystosowanie taboru MZDiK do potrzeb osób niepełnosprawnych, poprzez montaż systemu dźwiękowego powiadamiania o trasie przejazdu,
- dopłaty Gminy Miasta Radomia do ulg komunikacyjnych,
- dowóz dzieci i młodzieży niepełnosprawnej do szkół.

5. Edukacja:

- zwiększanie oddziałów integracyjnych i terapeutycznych w szkołach i przedszkolach,
- wyposażenie placówek oświatowych w sprzęt rehabilitacyjny oraz sprzęt ułatwiający kształcenie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi,
- współpraca ze szkołami wyższymi w zakresie ułatwiania niepełnosprawnej młodzieży dostępu do edukacji na wyższym poziomie.

Zakładane rezultaty:

- poprawa dostępności osób niepełnosprawnych w konsumpcji dóbr wyższych;
- dostosowanie maksymalnie dużej ilości budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych;
- przystosowanie transportu miejskiego do potrzeb osób niepełnosprawnych;
- zwiększanie dostępności do edukacji dzieci i młodzieży.

Źródła finansowania: Budżet Gminy Miasta Radomia, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, środki unijne.

4.4 Priorytet 4: Wsparcie osób niepełnosprawnych i ich rodzin w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb.

Zadania:

1. Udzielanie świadczeń z pomocy społecznej osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom:

- udzielanie pomocy pieniężnej i niepieniężnej dostosowanej do indywidualnych potrzeb osób niepełnosprawnych i ich rodzin w formach przewidzianych w ustawie o pomocy społecznej,
- świadczenie pomocy w formie dopłat do wydatków mieszkaniowych oraz świadczeń rodzinnych,
- zapewnienie całodobowej opieki i pomocy osobom niepełnosprawnym,
- ponoszenie odpłatności za pobyt w DPS mieszkańców Radomia w innych powiatach,
- utworzenie Świetlicy Terapeutycznej dla dzieci z niepełnosprawności intelektualną.

2. Zlecenie i koordynacja realizacji usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania:

- świadczenie usług opiekuńczych,
- świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania osób niepełnosprawnych.

3. Udzielanie pomocy osobom niepełnosprawnym na zasadach wolontariatu:

- pozyskiwanie i koordynacja pracy wolontariuszy pomagających osobom niepełnosprawnym.

4. Pozyskiwanie partnerów społecznych w celu tworzenia ośrodków wsparcia dla osób

starszych i niepełnosprawnych:

- tworzenie i finansowanie ośrodków wsparcia dla osób starszych,
- prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Zakładane rezultaty:

- poprawa jakości funkcjonowania osób niepełnosprawnych i ich rodzin,
- umożliwienie osobom niepełnosprawnym jak najdłuższego egzystowania w środowisku,
- zapewnienie ciągłości finansowania całodobowej opieki stacjonarnej, skierowanej do niepełnosprawnych dorosłych i dzieci.

Źródła finansowania: budżet Gminy Miasta Radomia, budżet Wojewody,

4.5 Priorytet 5: Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze problematyki osób niepełnosprawnych

Zadania:

1. Działalność Powiatowej Społecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych:

- opiniowanie projektów uchwał i programów;
- inspirowanie działań zmierzających do integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych;

3. Nawiązanie współpracy między instytucjami i organizacjami prowadzącymi działania na rzecz osób niepełnosprawnych:

- rozszerzenie działalności Radomskiego Forum Integracyjnego, w celu:
  - dokładniejszego zdiagnozowania problemów i potrzeb osób niepełnosprawnych;
  - podejmowanie wspólnych działań na rzecz łagodzenia lub rozwiązywania rozpoznanych problemów;
  - przygotowywanie projektów i wniosków o dofinansowanie z PFRON lub środków Unii Europejskiej na realizację konkretnych zadań, mających na celu zminimalizowanie skutków niepełnosprawności oraz włączenia osób niepełnosprawnych w życie społeczne;
  - koordynacja i usystematyzowanie działań instytucji i organizacji pozarządowych na rzecz osób niepełnosprawnych.
- prowadzenie stałej wymiany informacji w zakresie potrzeb osób niepełnosprawnych oraz form realizowanej pomocy i działań.

4. Promocja osiągnięć osób niepełnosprawnych:

- współpraca organizacji pozarządowych i instytucji publicznych w zakresie organizowania wieczorów poetyckich, wystaw malarstwa, festiwali, konkursów teatralnych i muzycznych, oraz przedsięwzięć sportowych prezentujących osiągnięcia osób niepełnosprawnych
- realizacja Radomskich Dni Godności.

Zakładane rezultaty:

- zintensyfikowanie działań instytucji i organizacji pozarządowych działających w środowisku osób niepełnosprawnych;

- sprowadzenie działań zmierzających do szeroko pojętej integracji osób niepełnosprawnych;
- promocja twórczości oraz dokonań osób niepełnosprawnych
- koordynacja i korelacja działań organizacji pozarządowych i instytucji działających w środowisku osób niepełnosprawnych;
- pomoc organizacjom i instytucjom w tworzeniu programów, oraz przygotowywaniu wniosków o dofinansowanie działań zmierzających do poprawy warunków życia osób niepełnosprawnych ze środków unijnych.

Źródła finansowania: budżet Gminy Miasta Radomia, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

5. Zasady wdrażania Samorządowego Programu na Rzecz Osób Niepełnosprawnych Miasta Radomia w latach 2014-2014 oraz zarządzanie jego realizacją

Program jest dokumentem perspektywnym, rysującym w sposób generalny kierunki prowadzonej działalności, stąd cele muszą odznaczać się stosunkowo dużym stopniem ogólności i dłuższą perspektywą czasową. Szczegółowe sposoby realizacji celów będą określone harmonogramem podejmowanych działań na każdy rok kalendarzowy w formie Uchwały Rady Miejskiej w Radomiu.

Narzędziem służącym realizacji Programu będą m.in. projekty. Stanowią one mają konkretyzację działań niezbędnych do osiągnięcia celów Programu. Ze względu na większy stopień szczegółowości, w stosunku do Programu, będą się one charakteryzować krótszym horyzontem czasowym.

Projekty będą budowane w oparciu o koncepcje zgłaszane przez uczestników systemu pomocy społecznej, instytucje i partnerów społecznych.

Nadzór nad realizacją całości zadań założonych w Samorządowym Programie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2014 – 2018 będzie prowadzony przez resortowego Wiceprezydenta.

**HARMONOGRAM INWESTYCJI W 2014 ROKU
W RAMACH SAMORZĄDOWEGO PROGRAMU NA RZECZ OSÓB
NIEPEŁNOSPRAWNYCH MIASTA RADOMIA NA LATA 2014-2018**

LP.	NAZWA ZADANIA	OGÓŁEM ŚRODKI Z BUDŻETU MIASTA	OGÓŁEM ŚRODKI ZEWNĘTRZNE	UWAGI
1.	Zakup przez Gminę Miasta Radom dla MZDiK 4-ch pojazdów przeznaczonych do przewozu osób niepełnosprawnych, w tym na wózkach inwalidzkich, 9 miejscowych (8+1), wyposażonych w windę w ramach „Programu wyrównywania różnic między regionami II – obszar D”.	50% kosztów zadania	50% kosztów zadania	50% udział środków PFRON nie więcej niż 320.000,00 zł
2.	Roboty budowlane w Domu Pomocy Społecznej przy ul. Wyścigowej 16 w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych	50% kosztów zadania	50% kosztów zadania	50% udział środków PFRONnie więcej niż 153.500,00 zł
3.	Roboty budowlane w Domu Pomocy Społecznej przy ul. Garbarskiej 35 w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych	————— 50% kosztów zadania	50% kosztów zadania	50% udział środków PFRONnie więcej niż 100.000,00 zł